

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knafličeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126 Račun poštne hranilnice, podruž v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9, polletno 16, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12, polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Naša Jugoslavija

nam je nad vse

»Narodni list« piše med drugim:

»Jugoslavija in mi vsi Jugoslovenci brez razlike ne terjamo nikake spremembe mej v svojo korist, pa tudi ne dovolimo nikake spremembe v svojo škodo. Mi želimo s svojimi sosedi živeti v miru. Srečni bi bili, če bi naše manjšine v drugih državah dobile pravice, ki jih dajemo mi tujim manjšinam v svoji državi.

Mi moramo kot majhen narod in majhna država kljub vsemu zasledovati razvoj dogodkov. Utrditi moramo notranjo vzajem-

nost in ustvariti zavest skupne usode vseh delov našega naroda. Naša dolžnost je, da spremljamo razvoj dogodkov v pravni in vojaški pripravljenosti.

Blagor in svoboda Jugoslavije naj nam bosta nad vse. Naj se spremeni zemljevid Evrope kakorkoli, mi se moramo zavedati in moramo biti v svojih dušah gotovi, da bo na veliki zemljepisni karti Evrope mala Jugoslavija našla dostojno mesto in dovolj prostora.

Narodnoprosvetno delo je potrebno zlasti ob meji

V nedeljo je podala v mali dvorani mariborskega Narodnega doma mariborska Zveza kulturnih društev, ki je ena izmed najmočnejših narodnoprosvetnih postojank ob meji, obračun o svojem delovanju v preteklem poslovnem letu. Zdajšnje razmere niso ugodne za prosvetno delovanje na našem podeželju, toda narodnoprosvetno delo je prav zdaj potrebnejše kakor kdaj prej. Tega se je zavedala tudi Zveza kulturnih društev v Mariboru, v kateri je danes včlanjenih 264 društev. Med včlanjenimi društvi je 88 sokolskih edinic, 30 izobraževalnih društev in čitalnic, 28 knjižnic, osem dramskih društev in šolskih odrov, 11 pevskih društev, štiri godbena društva, 11 gasilskih čet, 13 dobrodelnih društev, 21 narodnoobrambnih društev (med temi 15 podružnic Družbe sv. Cirila in Metoda), 40 strokovnih in stanovskoprosvetnih društev, pet sportnih in pet drugih društev. 61 društev je ustanovnikov, 203 društva pa so redni člani. Skupno imajo včlanjena društva nad 15.000 članov.

Poudariti je glede včlanjenih društev, da po večini razpolagajo z zelo lepimi knjižnicami. Podatki nam pričajo, da naše obmejno ljudstvo mnogo čita in da so naše knjižnice ob meji nujno potrebne. 44 društev razpolaga z lastnimi odri, ki so imela več kakor 200 predstav, 11 društev ima svoje godbe, ki so 102 krat nastopile, 12 društev ima tamburaške zборе, 13 pevskih zborov je priredilo 30 pevskih nastopov, 61 društev je imelo 308 predavanj. Razen tega je bilo še 334 drugih prireditiv. To pa ni popolna slika marljivega narodnoprosvetnega delovanja na Štajerskem, saj še niso vsa društva poslala zadevnih podatkov.

V mariborski zvezi včlanjena in marljivo delujoča društva so se obračala na zvezo v najrazličnejših zadevah po navsote. Odnosaji z ljubljansko Zvezo kulturnih društev so bili ves čas najpristržnejši. Mariborsko zvezo je doletela lani bridka izguba zavoljo smrti požrtvovalnega blagajnika in vzornega prosvetnega delavca Franja Cvetka. Dramski odsek je izpopolnjeval dramsko knjižnico, izposojeval gledališke igre ter pomagal graditi odre in kulise. Razne gledališke igre so bile lani izposojene 59 društvom. Pri gradnji odra in

kulis je bil društvom zmerom na razpolago član odseka g. Ivan Robnik. Knjižničarski odsek je ustanovil lani dve novi knjižnici, in sicer v Leskovcu pri Slov. Bistrici in pri Sv. Marjeti niže Ptuja. Zveza ima zdaj zunaj 89 knjižnic s skupno 5478 knjigami. Podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda v Ptujju je zbrala knjige za celo knjižnico, jih dala lepo vezati in jih poslala mariborski zvezi z željo, naj se ustanovi ob meji nova knjižnica pod

Vodnikova družba nam spet pripravlja štiri lepe knjige

V petek je Vodnikova družba, naša ugledna in priljubljena izdajateljica ljudskih knjig, na občnem zboru v klubski sobi kavarnе »Zvezde« v Ljubljani podala obračun svojega dela Zbor je začel predsednik ravnatelj g. Rasto Pustoslemšek in podal splošen pregled dela v preteklem letu. Nato so zborovalci stoji počastili spomin umrlega ustanovnika trgovca Karla Sossa iz Ljubljane in pokojnih poverjenikov Antona Pirkoviča iz Velikih Lašč, Josipa Križa iz Ljubljane, Nandeta Tušarja iz Ljubljane, Ivana Pogačarja iz Predtrga, Vinka Brišnika iz Št. Jurja ob Taboru, Frana Cvetka iz Krčevine pri Mariboru in Frana Žličarja od Sv. Andraža.

O notranjem poslovanju družbe je nato poročal tajnik g. dr. Pavel Karlin in med drugim omenil, da je pisarna tudi v minilem poslovnem letu pridno skrbela za čim tesnejše stike s poverjeniki in člani. Posebej se je nadalje zahvalil naprednemu časopisju, ki nudi Vodnikovi družbi zgledno oporo in znatno pomoč pri njenem delu. K sklepu je objavil, da je odbor Vodnikove družbe na seji 8. t. m. po poročilu književnega referenta in ostalih odbornikov, ki so ocenili vposlanih 12 rokopisov, prisodil književno nagrado v znesku 5000 din, s katero je Vodnikova družba ob petletnici mučeniške smrti kralja Aleksandra I. Zedinitelja sklenila počastiti spomin svojega visokega ustanovnega člana, pi-

imenom Ptujška knjižnica. Predavateljski odsek je stavil včlanjenim društvom na razpolago 23 predavateljev s 64 predavanji, kinematografski odsek pa je preskrbel zvezi štiri kulturne filme.

O vsem tem delu so govorila poročila požrtvovalnih funkcionarjev. Predsednik g. Janko Pirc je v svojih izvajanjih očrtal pomen načrtnega narodnoprosvetnega dela ob meji, a celotno delo zveze je bilo razvidno zlasti iz poročila dolgoletnega tajnika g. Goleža. Ko je g. Cotič v imenu nadzorstva predlagal odboru razrešnico, so bile volitve, pri katerih je bil izvoljen tale upravni odbor: predsednik Janko Pirc, odborniki: Ivan Tomazič, Vekoslav Špindler, Marino Kralj, Josipina Cerinšek, Fran Bratož, dr. Fran Krulc, Vekoslav Španger, Ivan Robnik, Josip Skilan, dr. Anton Dolar in Fran Golež. Predsednik nadzornega odbora je Alojz Cotič, člana pa prof. Lojze Bizjak in Josip Klemenčič. V razsodišču sta dr. Fran Lipold in dr. Igor Rosina.

Pri slučajnostih je odposlanec ljubljanske zveze g. Bučar poudarjal potrebo duhovne oborožitve vsega obmejnega ljudstva. Omenil je, da bo dala ljubljanska zveza na razpolago svoje predavatelje za važna predavanja. Navajal je tudi, da bo treba prirediti potrebne tečaje, ki jih je pripravljena podpreti z denarjem ljubljanske zveze. V svojih izvajanjih je podal mnogo koristnih pobud za nadaljnje uspešno narodnoprosvetno delovanje ob meji. S toplimi besedami je pozdravil občni zbor tudi drugi odposlanec ljubljanske zveze g. Verbič in podal več misli za podrobno delovanje. Zanimiva in poučna so bila nadalje izvajanja učitelja g. Mirka Vaude od Sv. Marjete ob Pesnici.

satelju Edu Deržaju za njegovo povest »Pod špiki«.

O premoženjskem stanju družbe je pregledno poročal blagajnik g. Milan Sterlekar, zatem pa je v temeljitem gospodarskem poročilu profesor g. Fran Vrhovnik razgrnil zboru sliko o razvoju družbe in o stanju in gibanju članstva. Iz zanimivega poročila omenjamo, da je imela Vodnikova družba lani 155 ustanovnikov in 13.221 članov in sicer 8223 v ljubljanskem in 4294 v mariborskem okrožju, izven dravske banovine 618, izven države pa 86. Zaradi nejasnega položaja in izrednih razmer v septembru je odbor sklenil znižati naklado knjig, toda pozneje se je izkazalo, da bi potrebovali vsaj še 2000 celotnih izdaj za vse, ki so še želeli lanske knjižni dar Vodnikove družbe, a jim pisarna žal ni mogla ustreči. Poverjenikov je imela Vodnikova družba v preteklem letu 487. Prof. Vrhovnik se jim je pristrčno zahvalil za požrtvovalno sodelovanje in je nato sklenil svoje lepo poučno poročilo z ugotovitvijo, da prav Ljubljana, ki je središče slovenske napredne in nacionalne misli, glede na število svojih prebivalcev zaostaja za drugimi kraji naše banovine, saj šteje samo 2521 Vodnikovcev.

Po razrešnici odboru, ki jo je predlagal član nadzorstva ravnatelj g. Fran Jeran, je bil sprejet sklep, da ostane članarina v no-

vem poslovnem letu navzlic podražitvi papirja in tiska nespremenjena na 20 dinarjev (k čemur se prišteje še odpravnina od 1 do 2 din).

Iz poročila književnega referenta profesorja g. dr. Pavla Karlina posnemamo, da bo Vodnikova družba za leto 1940. izdala spet štiri knjige:

Prva je **Vodnikova pratika za leto 1941.**, ki jo bo uredil Pavel Karlin. Ta naša priljubljena ljudska čitanka bo spet skušala nuditi obilico pestrega, zabavnega in poučnega štiva. Pratiko bodo kakor doslej tudi letos okrasili naši priznani slikarji Mirko Šubic, France Podrekar, Nikolaj Pirnat in drugi.

Druga je povest Eda Deržaja **»Pod špiki«**, za katero je pisatelj prejel Aleksandrovo nagrado Vodnikove družbe. Je to povest iz kraljestva slovenskih gora. Odpira nam pogled v svojski svet ene izmed naših velikih gorskih dolin. Klen rod gorjancev, ki jih morejo roditi le naše skale, vstaja v pretresljivi resničnosti pred našimi duhovnimi očmi, bori se z zemljo, s svojimi strastmi in s tujci, ki so stoletja gospodarili na naših tleh. Pove knjige je znan planinar in mladinski privednik, ki je to delo tudi opremil z lepimi risbami.

Tretja je povest Ilke Vaštetove **»Rožna devica«**, ki se godi v zadnjem letu francoske Ilirije. Pisateljica **»Vražjega dekleta«** in **»Romana o Prešernu«** razgrinja v njej tedanjo prestolnico Ljubljano, njene ljudi in njih peštre doživljaje. Potek živahne povesti je osredotočen okrog blagega licejskega ravnatelja in pesnika Valentina Vodnika, ki s svojim iskrenim domoljubjem dobrodušno razpleta razgibano dejanje.

„DOMOVINA“ kliče:

Plačajte naročnino! Pomlad je tu. Dela na polju in vrtovih se prično, zato opravite svojo naročniško dolžnost najlažje sedaj, ko vam še pripušča čas. Kdor nima še naročnine plačane za prvo polletje, naj nakaže nemudoma po položnici vsaj tolik znesek, da bo imel naročnino plačano do 30. junija. To je najmanj, kar mora uprava terjati od vsakega naročnika. Kdor bi imel še zaostanek iz preteklega leta, naj plača toliko več, ker pri teh bomo drugače v najkrajšem času s pošiljanjem lista prenehali. Položnice so bile pred kratkim časom razposlane, komur se pokvari ali jo izgubi, naj piše na upravo, ki mu bo takoj poslala drugo. Ne pozabite torej izpolniti svoje naročniške dolžnosti.

UPRAVA »DOMOVINE«

Slikana poljudno-strokovna knjiga inž. g. Jakoba Turka **»O rastlinski, ljudski in živalski prehrani«** je četrta knjiga. V njej nam ugledni pisec na lahko umljiv način razlaga živilsko kemijo, ki utegne zanimati kmeta in izobraženca, ki utegne zanimati kmeta ali morajo zanj skrbeti. Take poučne knjige namerava Vodnikova družba odslej stalno izdajati.

Po poročilu o književnem načrtu za letos in bežnem pogledu v prihodnja leta je predsednik zaključil uspeli občni zbor s prijaznim pozivom vsem prisotnim, naj v novem poslovnem letu spet požrtvovalno delujejo za uspevanje Vodnikove družbe.

treba izkoristiti zemljišče za zapreke proti prodiranju oklopnih enot.

Struga Sare je bila tu široka največ 30 do 40 metrov. Zdaj pa so jo s pomočjo zavornic spremenili v jezero, široko več kilometrov, in na bregovih tega jezera se razteza gosta mreža železnih kolov, zabitih v tla, ki segajo zelo daleč v vodo in preprečujejo, da bi se mogel kdo izkrcati na bregu. Griči na obali so podminirani. Vseposod so raztresena strojniška gnezda, iz katerih bo deževal uničujoči ogenj na sovražnika, ki bi poskušal priti čez razširjeno reko. Hiše, ki so stale na bivših bregovih Sare, so na pol pod vodo. Na oknih prvega nadstropja neke prijazne vile je še videti lepe zavese, ki jih lastnik hiše v naglici ni mogel več vzeti s seboj.

Nekoliko naprej je voda poplavlila cele vasi, ki so jih bili seveda prej izpraznili. Neko reko malo naprej so razširili tako, da so številnim potokom spremenili tek in jih napeljali vanjo. Noben tank, pa naj je še tako orjaški, ne more skozi to poplavljeno pokrajino.

Grebeni, ki so med temi umetnimi jezери, so spremenjeni v prave trdnjave, pred katerimi so široke ceste v zemljo zabitih tračnic. Strojniška gnezda in topovske postojanke so razporejene tako, da streljajo z boka.

»Koliko ste videli topov v pokrajini, ki smo jo obhodili?« me vpraša oficir, ki so nam ga dali za spremstvo.

»Približno za eno baterijo,« mu odvrnem. »Najmanj dvajset baterij je, mi odvrne smeje se. Vidite torej, da smo jih dobro skrili...«

Dopisi

PONOVA VAS (Smrtna kosa). V Ponovi vasi pri Grosupljem je umrl ugledni posestnik, gostilničar in župan občine St. Jurij g. Jože Perme. Pokojnik je bil zelo delaven mož. Ljubljancani so ga poznali in centli zlasti kot šaljivega dobričina in kot lastnika znane Zupanove jame, v kateri je že nešteto izletnikov občudovalo lepe kapnike. Rajnkemu blagospomin!

Iz Prekmurja

Zasledovani tihotapci. Orožniki iz obmejnih krajev v Prekmurju so oni dan zasačili pri Hodošu nad vasjo Budinci tri moške, otovorjene z raznim blagom. Ko so jih začeli zasledovati, so tihotapci pobegnili v gozd in odvrgli 10 kg sladkorja, 10 litrov petroleja in 230 zavrtkov madžarskega tobaka.

LOV ZA NEVESTO

Snubač: »Gospod ravnatelj, prosim za roko vaše hčerke.«

Ravnatelj: »To je izključeno, mladi gospod. Če bi hotel plačati vse vaše dolgove, bi vam moral dati za ženo najmanj dve hčeri...«

Kako silno je utrjena francoska obrambna črta

Dopisnik švicarskega dnevnika **»Journal de Genève«** Robert Vaucher je poslal svojemu listu o svojem potovanju po francoskem bojišču poročilo, iz katerega povzema mo:

»Prepotoval sem pokrajino, polno velikanskih gozdov, širokih dolin in neštevilnih gričev, ki so razvrščeni v pravilnih valovih, kakor bi bila narava slutila, da bodo nekoč služili za podlago zgradnji strahotne verige utrdb.

Ne morem vam imenovati kraje, kjer so take utrdbe. Na stotine in tisoče je teh krajev, ki so kakor eclice velikanske obrambne črte, ki se razteza od enega do drugega konca bojišča.

Za Maginotovo črto v razdalji več deset kilometrov sem povsod videl ista dela, ki so jih napravili potem, ko so se sovražnosti že začele. Čisto spredaj so jarki in vzorne postojanke in v zemlji skriti topovi kalibra 75 mm, ki so pripravljani pognati na sovražnika na tisoče in tisoče granat, kar je razvidno iz velikanskih zalog streliva, ki so dobro prikrite in zavarovane pred presenečenji.

Potem je naš avto drvel nekaj deset kilometrov ob gozdovih, pred katerimi so postavljene ovire proti tankom. Na samih robovih gozdov so bili posekali drevesa v višini enega metra. Drevesna debela leže vse križem prepletena med seboj z vejami in sestavljajo tako skoro nepremagljivo oviro prodiranju sovražnikove pehote. Nato smo vozili mimo postojank, kjer stojte topovi kalibra 105 mm, prevozili izpraznjene vasi, v katerih je zdaj nastanjeno vojaštvo, in prispeli slednjič do postojank težkega topništva; to so jekleni velikani, katerih žrela so obrnjena proti Nemčiji in ki bodo, kadar bo treba, bljuvali ogenj in smrt na daljavo 25 do 30 kilometrov tja čez Saro.

Nenadno pa so se pojavile pred nami velike njive, na katerih smo videli zastavne lorenske kmete, ki so orali dolge brazde v svojo rodovitno zemljo. Tu se prav za prav neha vojno območje, kot zadnja straža branijo težki daljnostrelni topovi; na ozemlju

pred njimi pa milijoni mož še zmerom ne utrudno kopljejo nove jarke, nove postojanke in zaklonišča, ki se pridružujejo stotinam že urejenih topniških in strojniških gnezd, v katerih so velikanske zaloge avtomatskega orožja, pripravljene, da vzame v poguben navzkrižni ogenj sovražnika, ki bi prispel do sem, če bi že ne bil prej stokrat uničen.

Nedelja je. Slovesni glasovi velikonočnih zvonov se razlegajo po teh mestecih in vaseh, iz cerkvá odhajajo od službe božje množice starih kmetov in kmetic, pomešane z oficirji in vojaki, ki so nastanjeni po hišah, skednjih in šolah.

Velika noč in vstajenje! Koliko vročih molitev je na ta dan bilo izgovorjenih v teh pokrajinah za zmago, o kateri vsakdo želi, da bi bila odločilna. Naš avto je drvel mimo grobov vojakov, padlih v pretekli vojni. Ti grobovi zgovorno opozarjajo na nevarnost, ki jo pomeni slabo sklenjen mir.

Starejši oficirji, ki so mi jutraj pripovedovali zgodbe iz bojev, ki so se jih pred 25 leti udeležili v teh pokrajinah, so nekoliko presenečeni nad to novo vojno, ki je tako različna od pretekle. Vsak dan bolj so v tej vojni prepričani, da je povsem nemogoče sovražniku, pa naj bi bil še tako dobro oborožen, priti skozi te utrdbe, zlasti zdaj ne, ko je zamudil uro, v kateri bi bilo morda še mogoče presenečenje.

Čim več hodim po tej francoski fronti med Renom in Mozelo, tem bolj občutim, kako točno je geslo, ki je zapisano na znakih vojakov v Maginotovi črti in ki pravi, da sovražniki ne bodo prodrli. Čedalje bolj tudi razumem, zakaj so vse grožnje kancelarja Hitlerja ostale brez koristi in zakaj po sedmih mesecih vojne nemška vojska ni zasedla niti kvadratnega metra francoske zemlje, medtem ko je leta 1914. v tako kratkem času osvojila najbogatejšo francosko pokrajino in je njihov top na veliki petek obstreljeval že Pariz. Da bi drugo za drugo opisoval francoske utrjene postojanke, bi bilo dolgočasno. Naj opišem še odsek bojišča, v katerega ureditvi se zrcali značilno načelo, ki je vodilo graditelje Maginotove črte: kar največ je

Politični pregled

Kakor smo že zadnjič poročali, je Nemčija tako rekoč v enem dnevu zasedla državico kraljevino Dansko, nato pa začela zasedati kraljevino Norveško, vendar pa

se Norvežani odločno upirajo, ker jim prihaja pomoč od Anglije.

Norveški kralj Haakon je izdal na norveški narod razglas, v katerem poziva k boju za svobodo domovine. Nemci so zasedli glavno mesto Oslo, ki je ob meji, nekaj ozemlja pri Oslu in več pristaniških mest. Norveška mobilizacija v notranjosti države pa se je nemoteno nadaljevala in se norveška vojska odločno postavlja po robu nemški vojski.

Na pomoč so prišli Norvežanom tudi Angleži in se je v norveških vodah razvila huda pomorska bitka med angleškim in nemškim brodomem. Po angleških, norveških in švedskih vesteh je v tej bitki

nemška mornarica utrpela velike izgube

in so Angleži po londonskih vesteh uničili Nemcem šest vojnih in 12 prevoznih ladij. Angleži sami so v tej bitki izgubili štiri rušilce, medtem ko Francozi nimajo izgub. Po istih vesteh je bilo zadne dni uničeno tudi več nemških podmornic.

Boji pa so se nadalje razvijali in je

angleško brodomem vdorlo v narviški fjord,

uničilo sedem nemških rušilcev ter pregnalo nemške čete, ki so bile zasedle Narvik, v gore. Nemci uradno zanikujejo zasedbo Narvika od Angležev, medtem ko angleške vesti še javljajo, da so bile razen pri Narviku izkrcane angleške, francoske in kanadske čete še na petih drugih točkah Norveške. Te čete so že stopile na nekaterih mestih v stike z norveško vojsko. Nemško vojno poročilo te uspehe zaveznikov zanikuje. Vsekakor kaže, da so bili Nemci na zasedbo Norveške že dolgo pripravljani, ker so bili tako nenadno vdorli v Norveško in v kratkem času pri Oslu zasedli precej zemlje.

Zaradi nemškega vdora v Norveško

se tudi norveška soseda kraljevina Švedska pripravlja na obrambo.

Predvsem je Švedska prepovedala vsem tujim ladjam dostop v južna in zapadna švedska pristanišča. Iz Stockholma, glavnega mesta Švedske, poročajo, da so mladinske organizacije treh največjih švedskih strank (socialistične, liberalne in konservativne) izdale skupno spomenico, v kateri zahtevajo od oblasti odločne ukrepe proti veleizdajalcem. Hkratu naglašajo, da je v zdajšnjem trenutku ves švedski narod z zaupanjem na

strani vlade in odločen braniti demokracijo. Iz Londona javljajo,

da so Angleži zasedli Farörske otoke,

ki pripadajo od Nemcev zasedeni Danski. Na otokih je zdaj precej angleškega vojaštva.

Reuter poroča,

da angleška letala neprestano napadajo nemško vojaško letališče v Stavangeru na Norveškem.

V petih dneh so izvršili kar sedem bombnih napadov. Angleži pravijo, da so prizadejali Nemcem tu veliko škodo.

Po mnenju londonskih listov

so se odnosi med Italijo in zavezniki poslabšali,

tako da so zdaj slabši, kakor so bili v začetku vojne. Tudi iz pisanja italijanskih listov bi se dalo razbrati, da položaj ni ugoden. Tako piše milanski »Popolo d'Italia«, da se Italija ne more veseliti, če se na severu potapljuje nemške vojne ladje, kajti Severno in Sredozemsko morje nista ločeni, temveč tesno povezani zavoljo skupnih koristi Italije in Nemčije. »Giornale d'Italia« pa dolži Anglijo in Francijo, da ogražata italijanske kolonije.

Za posebno drzno dejanje angleške mornarice se smatra

položitev angleških min v Baltičkem morju.

Mine so položene od Skageraka vse do Litve. S tem hoče Anglija onemogočiti promet med Nemčijo in skandinavskima državama Norveško in Švedsko. Nemci imajo položene svoje mine delno ob Danski in pa ob lastni državi (glejte sliko).

Iz Rima poročajo, da

Nemčija svojega stališča nasproti balkanskim državam ni spremenila,

češ da nima težnj po razširitvi vojne na evropski jugovzhod. Kljub temu se v Rumuniji širijo najrazburljivše vesti. Rumuni se, kakor poročajo iz Bukarešte, pripravljajo, da se zavarujejo pred vsakim presenečenjem. Londonski »Times« se je te dni bavil s povečanim številom nemških letoviščarjev v balkanskih državah in izvajal, da prihajajo ti letoviščarji in izletniki na Balkan s posebnim namenom.

VEČ GIBANJA

Gašper: »Tvoj izbečar se vse preveč redi. Malo več bi se moral gibati.«

Melior: »Za vraga, ali ni dovolj, da ves dan miglja z repom?«

Z navpičnimi belimi črtami v morju so označena angleška mimska polja, s poševnimi pa nemška mimska polja

3/4 ZAVITKA Kneippove

SLADNE KAVE TVORI DRAGOCENI
PRAŽENI SLADNI SLADKOR

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na mariborskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: voli poldebela po 5 do 6.50, plemenski po 5.75 do 7, biki za klanje po 4.50 do 5.50, krave klavne debele po 4.50 do 5.75, plemenske po 4.25 do 5.25, klobasarice po 3 do 4, molzne po 4 do 6, breje po 4 do 5, mlada živina po 3 do 7, teleta po 5.50 do 6.50 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Lendavi: špeharji po 10 do 11, pršutarji po 5 do 8, v Doljem Logatcu: špeharji po 10 do 12, pršutarji po 9 do 10, v Kranju: špeharji po 12 do 13.50, pršutarji po 10.50 do 11.50, v Novem mestu: špeharji po 7 do 8.50, pršutarji po 7 din.

KRMA. V Lendavi: seno 110 do 130, slama 40, v Doljem Logatcu: lucerna 75, seno 75 do 80, slama 40 do 50, v Kranju: lucerna 150, seno 150, v Novem mestu: seno 100 do 120, slama 50, v Kočevju: lucerna 110, seno 70 do 95, slama 40 din za 100 kg.

KROMPIR. V Lendavi 150., v Doljem Logatcu 225, v Kranju 225, v Trbovljah 175 do 250, v Novem mestu 200, v Ljubljani do 300 din za 100 kg.

VINO. V lendavskem okolišu se je dobilo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 3.50 do 4.50, finejše sortirano po 5 do 7, v mariborskem okolišu navadno mešano vino po 5, finejše sortirano po 7, v novomeškem okolišu navadno mešano vino po 3.50 do 4, finejše sortirano po 6 do 7 din liter.

VOLNA. V Kranju: neoprana 24 do 28, oprana 34 do 38, v Novem mestu: neoprana 15, oprana 25 din za kg.

Sejmi

22. aprila: Motnik, Leskovec (krški srez), Rače, Cerknica, Sv. Jurij v Slov. goricah;
23. aprila: Novo mesto, Ptuj (blagovni);
24. aprila: Zdole, Pleterje, Sv. Jurij ob južni železnici, Mozirje, Skofja Loka, Planina pri Rakeku, Žužemberk, Guštanj, Radovljica;
25. aprila: Dobova, Beltinci, Oplotnica (blagovni), Studenec, Sv. Jurij pod Kumom, Grosuplje, Beltinci (plemenski sejem za selekcionirano simentalsko živino);
26. aprila: Kozje;
27. aprila: Vesela gora.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 16. t. m. v devizah (prve številke nomenijo službene tečaje, druge v oklepajih pa tečaje na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 154.65 do 157.85 (za 191.08 do 194.28) din;

100 francoskih frankov za 87.35 do 89.65 (za 107.98 do 110.28) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 holandski goldinar za 23.48 do 23.66 (za 29.01 do 29.39) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.80 din. Vojna škoda je notirala v Zegrebu 438 do 441 din.

Drobne vesti

— Cena pšenice se je zelo dvignila. Na novosadski borzi se je cena pšenice s Potisja dvignila na okoli 245 din. Hkratu se je podražila na novosadski borzi moka »0« na okoli 360 din za metrski stot. Na odločujočih me-

stih razmišljajo o nujnih ukrepih proti nadaljnemu dvigavanju cene pšenice. Po beografskih vesteh ni izključeno, da bo izvršen popis vseh zalog turščice in pšenice pri pridelovalcih zlasti v krajih, ki izvažajo pšenico in turščico. Odgovornost za občutno podražitev najvažnejšega živila za široke sloje prebivalstva skušajo nekateri zvaliti na trgovino, drugi spet dolžijo veleposestnike. Glavni krivec pa je le Prizad, ki je razpoložljivo količino pšenice izvozil v tujino in je še nedavno nakladal večjo količino za izvoz v Španijo.

Slovenski čebelarji za čistokrvnost domače čebele

V nedeljo je bil v Ljubljani občni zbor Čebelarškega društva za Slovenijo, na katerega je prispelo mnogo zastopnikov društvenih podružnic. Zbor je vodil predsednik g. Žnideršič in v nagovoru omenil med drugim, da društvo složno sodeluje s kmetijskim oddelkom banske uprave za napredek slovenskega čebelarstva.

Iz poročila tajnika g. Dermelja posnemamo, da je bilo preteklo leto za naše čebelarje leto hudih udarcev, a čebelarji so z veliko požrtvovalnostjo delali naprej. Društvo šteje 3826 članov. S čebelarstvom se bavijo največ posestniki, nato učitelji, duhovniki, uradniki in obrtniki, najmanj pa trgovci in železničarji. Vseh podružnic je v Sloveniji 171.

Naša čebela ima toliko dobrih svojstev, da bi bila velika malomarnost, če bi se še nadalje dopuščalo brezvestno križanje naše sivke z italijansko in se s tem kvarila naša svetovno priznana čebelna družina. Banska uprava je pod vodstvom g. Okorna ustanovila selekcijske postaje, kjer bo možno preiskovati čebelarjem dobre čistokrvne matice. Zdaj delujeta selekcijski postaji v Selcih in v Boh. Bistrici. Posebno skrb je posvečal odbor širjenju medovitih rastlin, tako vrb in bisernika.

Društvo je dobilo mnoga vprašanja glede izvoza medu v sosedne države. Društvena čebelarna je res odpravila pol vagona medu v Prago. To je bil prvi izvoz medu, ki ga je izvršila čebelarna. Kakih posebno hudih

bolezenskih primerov med čebelami ni bilo. Odbor je uredil izobrazbo bolezenskih strokovnjakov za vso našo banovino. Vršila sta se dva tečaja, katerih se je udeležilo 47 čebelarjev, tako da ima zdaj društvo v vsakem okraju po dva bolezenska strokovnjaka. Čebelarji naj bi pošiljali čim več obolelih čebel v preiskavo na državni veterinarski bakteriološki zavod v Ljubljani.

Odbor je priredil več predavanj po vsej naši banovini. Društvo ima zdaj skupno 34 opazovalnih postaj, ki jih je tudi v preteklem letu vodil šolski upravitelj g. Mayer. Odbor je pripravil sklicanje treh večjih čebelarskih taborov, kjer bi se pogovorili o vprašanih, ki jih zadevajo. Pokazala se je tudi potreba po razdelitvi banovine v razne okoliše, kar bi olajšalo odborovo delo. Po sklepu občnega zbora je bil ustanovljen sklad za zavarovanje čebelarjev, ki so imeli škodo zaradi kužnega obolenja čebel.

Dermelj, ki je že 10 let z veliko požrtvovalnostjo vodil tajniške posle, je ob koncu svojega poročila podal ostavko z opravičilom, da mu čas ne dopušča, da bi še nadalje vodil to delo.

Po živahni razpravi, ki je stédila tajnikovemu poročilu, je podal g. Dermelj še blagajniško poročilo. Vodja čebelarne g. Arko je poročal nato še o delovanju gospodarskega odseka, ki je pričel delovati 1. junija leta 1939. Glavna briga tega odseka je, da čebelarna nabavlja prvovrstne potrebščine pri najugodnejših dobaviteljih in jih nudi čla-

nom in drugim odjemalcem po zmernih cenah. Odsek je pripomogel, da se je lansko poslovno leto ugodno zaključilo. Pokazala se je tudi nujna potreba, da se ustanovi Čebelarška zadruga za vnovčevanje medu, ki bi preprečevala zlorabe raznih prekupcev medu na škodo čebelarjev.

Poročilo nadzornega odbora je podal g. Šmajdek, predlagal razrešnico odboru in pohvalil delo nekaterih članov odbora. G. Dermelj je nato še prečital proračun za prihodno poslovno leto. Sledile so volitve po žrebu izpadlih odbornikov.

Pri slučajnostih je bilo sprejetih več umestnih predlogov, ki streme vsi za napredkom in povzdigo slovenskega čebelarstva.

Novice

* Občna zbornica nacionalne mladine za Ljubljano in okolico. V nedeljo dopoldne sta bila v dvorani Kazine v Ljubljani občna zbornica sreskih organizacij omladine Jugoslovenske nacionalne stranke za mesto Ljubljano in za ljubljanski okoliški srez. Zborovanje ljubljanske organizacije je vodil njen predsednik Franjo Juvan, ki je najprej poročal o delu in stanju organizacije. Ko so podali svoje referate še ostali funkcionarji, je bil po večini izvoljen dozdašnji odbor s predsednikom Juvanom na čelu. Istočasno je bil v sosedni dvorani sreski občni zbor za ljubljansko okolico. Predsedniško poročilo je podal Jakob Sušteršič, ki je po smrti predsednika Andreja Jakopiča vodil sresko organizacijo. Tajniško poročilo je podal Ignac Sušteršič, blagajniško pa Karel Kurnik. Pri volitvah je bil za predsednika izvoljen Ignac Sušteršič. Ko je bil okoliški občni zbor zaključen so šli odposlanci v glavno dvorano ter prisostvovali drugemu delu občnega zbora mestne organizacije. Predsednik banovinskega odbora omladine Jugoslovenske nacionalne stranke inž. Jože Rus in tajnik Andrej Uršič sta poročala o naprednem omladinskem gibanju v Sloveniji. Z navdušenimi počastitvami sprejet je nato spregovoril o političnem položaju dr. Albert Kramer, katerega izvajanjem so vsi odposlanci, okrog 250 po številu, sledili z največjo pozornostjo in s ponovnim soglasnim odobranjem.

* Posvet o prehrani siromašnih pokrajini. Te dni je bil v direkciji za prehrano v Beo-

Paul Keller

23

DOM Roman z gora

»Postoveni! B R

»Ljubi oče!

Spet ti pišem. Ne smeš biti v skrbeh zaradi mene. Dobro se mi godi. Dobil sem tri dni zapora. Zdaj so že za mano. Nič hudega ni bilo. Ker mi je Lenka pisala, da se bova vzela, nisem očistil gumbov in sem prepoznal vstal. Naš narednik me je ujel. Pa sem kar žvižgal, ko sem sedel. Zelo sem vesel, da me ima Lenka rada, ker jo imam tudi jaz rad in ker je lepa in močna. Potem bom rudar, ona bo pa šivala. Živelava bova lahko, ker ne pijem in ne plešem. Ljubi oče, zelo mi je žal, da se je Lenka s Henrikom sprla in da je šla stran. Tete Emilije, ki je zdaj pri njej, ne maram. Kakor stara krasača se mi zdi. Toda zdaj moram molčati in držati z Lenko, ker je moja nevesta. Tudi čez Henrika moram zabavljati, ker me drugače Lenka ne bi marala. Pa le na videz. Henrik je bil zmerom moj prijatelj in si ga ne dam vzeti. To mu moraš povedati, da mi ne bo zameril, če bo kaj slišal. Ko bo Lenka moja žena, bom že vse tako naredil, da bom gospodar v hiši. Takrat se s Henrikom ne bom več prepiral. Škoda je, da sta šla tudi Matija in Lizika. Pa se ne da nič pomagati. Ti moraš ostati na Bukovnikovem domu, drugače bo vse narobe. Ljubi oče, če bom dobil za božič dopust, pojdem na Belo k Lenki. Tudi ti moraš priti za kakšen dan tja. Domov zaradi sovraštva ne morem. Če pa dopusta ne bo, tudi jaz ne pridem. Ne bodi v skrbeh,

lepo pozdravi Henrika, Lenki pa ničesar ne povej. Če moreš, mi pošli dvajset goldinarjev.

Najlepše te pozdravlja tvoj sin
Janez Rogelj.

»Veš kaj, Rogelj?« je ves srečen vzkliknil Henrik. »Petdeset goldinarjev mi pošli. Tu jih imaš. Dober fant je!«

Položil je denar na mizo.

Orjak ga je debelo pogledal, potem pa se je zarezal in z roko pokril zlatnike, kakor bi se bal, da jih veter ne bi odnesel.

»In ti mi boš ostal zvest? Karkoli se zgodi. Da? Ti ostaneš pri meni, če pojdejo vsi drugi, vsi!«

Orjak se je zamislil, potem je dejal:

»Star maček ne zapusti doma.«

»Dobro je tako, Rogelj! Prijatelja bova ostala! Zdaj pa pojdi z menoj. Izpila bova steklenico vina, ker se bo Janez oženil. Na Janezovo zdravje, veš! Samo na Janezovo zdravje!«

Rogelj je menil, da se mora najprej obleči in umiti, če hoče piti. Potem bo že prišel.

Ko je Henrik spet stopil na dvorišče, je ujel staro Petruško.

»Tole pošilja gospodična! Lahko noč!«

In že je ni bilo več.

V svoji sobi je Henrik odprl pismo.

»Ljubi Henrik!

Vse je dobro. Oče bo pristal. Jutri ob desetih dopoldne pridi k nam. Lahko noč, ljubi! Poljublja te

tvoja srečna Lota

Henrik je dvignil pismo in si ga pritisknil na čelo. Potem je pogledal na veliko sliko svojega očeta, ki je visela na steni.

»Oče, ne smeš mi zameriti. Preveč srečen sem!«

Pozabil je, da je bil še nedavno sam, tako sam. *

Mesec je pregnal meglo. V pozni noči je pogledal v tri sobe na Bukovnikovem in Bercetovem domu.

Videl je, kako je stari oskrbnik dal svojemu mlademu gospodarju roko in s še težjim jezikom kakor drugače dejal:

»Lota je dobra. Ona ni prav nič kriva. Sicer pa to mene prav nič ne briga. Oskrbnik sem, nič drugega.«

Potem je mesec posvetil v obraz tudi staremu Bercetu, ki je nocoj trezen stal ob svojem oknu, gledal proti pokopališču in dejal: *

»Bodi zdaj zadovoljen in pusti me v miru!« In raztresel je svoje srebrne iskre tudi po čelu inustih Loto, ki je srečna spala v svoji postelji in sanjala o novem, lepem domu.

Zunaj je počasi snežilo. Pri Bercetovih je bilo prijetno toplo in Lota je pripravljala večerjo. Henrik jo je opazoval in se ji smehljaj. Zdaj je položila predenj pladenj in na njem je bilo napisano: »Zenu«, potem pa še en pladenj z napisom »Nevesti«.

»S teh pladnjev sta jedla oče in mati pri poroki,« je veselo rekla.

Kakor zamaknjen jo je gledal. Potem ji je položil roko okoli vratu.

»Lota! Ne morem ti povedati, kako mi je pri srcu. Zdi se mi, da se more tako počutiti samo mornar, ki se je rešil iz valov in sedi zdaj v topli izbi.«

Šele ko sta slišala zunaj očetove korake, je spustil roko.

gradu posvet, ki so mu prisostvovali predstavniki Prizada, direkcije za trgovino s tujino, kmetijskih zbornic, kmetijskega združenstva, uradniškega združenstva. Razpravljali so o prehrani siromašnih krajev in o gibanju cen kmetijskim pridelkom. Po mišljenju večine prisotnih je današnji položaj na trzišču kmetijskih pridelkov posledica sedanjega načina trgovine s kmetijskimi pridelki. Predmet graje pa ni bila samo žitna trgovina, temveč se je obračala predvsem na poslovanje Prizada. Govorniki so igrali tudi način izvoza živine. Na posvetu je bil izvoljen poseben odbor, ki ima nalogo sestaviti resolucijo glede prehrane siromašnih krajev, glede preosnove trgovine s kmetijskimi pridelki in glede preosnove našega izvoza živine.

* **Visoko nemško odlikovanje za dr. Mačka.** Nemški poslanec von Heeren je v Beogradu obiskal podpredsednika vlade dr. Mačka in mu pri tej priliki izročil veliki križ nemškega orla, s katerim ga je odlikoval kancelar Hitler.

* **Cigarete so se podražile.** Dne 15. t. m. so se podražile cigarete vseh vrst, in sicer za en dinar pri škatlici z 20 cigaretami. Prav tako se je za dinar pri zavojčku podražil tobak za pipe in tobak za cigarete. Tudi klobase so se podražile od 125 din za kilogram na 150 din. Neizpremenjene pa ostanejo cene cigaret, cigaretnim papirčkom in tobaku za noslanje. Razumljivo je, da ima naša država v zdajšnjih hudih časih izredne izdatke in da zato išče tudi izredne dohodke.

* **Pri občinskih volitvah ne bo tajnega glasovanja.** »Hrvatski dnevnik« se čudi, da se postavlja vprašanje, kakšno bo glasovanje pri občinskih volitvah v drugih delih države, ko je na Hrvatskem ostalo pri javnih volitvah. »Mi smatramo«, pravi list, »da je javno glasovanje v banovini Hrvatski bržkone odločilno za način glasovanja izven Hrvatske. Seveda nimamo ničesar proti temu, da se izven Hrvatske tudi pri občinskih volitvah uvede tajno glasovanje. Bilo bi nam celo drago, če bi se vsaj v teh krajih uvedlo tajno glasovanje. Razmeven nje tajno glasovanje zaradi zagotovitve volilne svobode bolj potrebno.« »Hrvatski dnevnik« zatrjuje, da v banovini Hrvatski ne bo ne strahovanja ne volilnih sleparstev in da občinske volitve v banovini sploh ne bodo v znamenju strankarskega tekmovanja. Na Hrvatskem je razpoloženje naroda vsa-

komur znano. V Srbiji pa je zadeva drugačna. »Tam bi bilo tajno glasovanje vsekakor potrebno, toda če ga ne bo, potem zadene odgovornost tudi srbsko opozicijo, ki ni znala v pravem času zavzeti pravilno stališče in se tako pobrigati za še večjo demokrati-zacijo političnega življenja.«

* **Ne nosite v Nemčijo skrivaj denarja!** Graška »Tagespost« poroča: Tujec Alojzij Prelesnik se je hotel v Gradcu vpisati na pravno fakulteto. Prišel je čez mejo 16. marca in je pri carinskem postopku odločno zatrjeval, da nima s seboj nikakršnega zneska v nemškem denarju. Pri telesni preiskavi pa se je izkazalo, da je hotel prenesti s seboj 1350 mark, za katere ni imel dovoljenja nemške devizne centrale. Znesek so takoj zaplenili. Prelesnika pa zaprli. Te dni se je njegov prestopek obravnaval pred sodiščem v Gradcu. Mladenič se je zagovarjal, da ni poznal nemških deviznih predpisov, kar pa mu je le malo pomagalo. Svetnik deželnega sodišča dr. Pottotschnik ga je obsodil na dva mesca zapora in na 1500 mark globe, odnosno na nadaljna dva mesca, ako bi globe ne plačal. Pri njem najdeni znesek je zapadel v korist državne blagajne. Ker je moral Prelesnik takoj nastopiti prisojeno kazen, je izgubil en semester.

* **Pravilnik o opravljanju viničarskega izpita** je objavljen v »Službenem listu« z dne 10. t. m. Pravilnik določa, iz katerih predmetov morajo tisti, ki hočejo postati viničarji, delati izpit. Prijave je predložiti do konca decembra. Kdor je napravil viničarski izpit, ima pravico do naslova viničarski pomočnik. Kandidat, ki izpita ni napravil, more izpit ponavljati največ dvakrat. Možno pa je ponavljati tudi samo drugi del izpita. Vsak viničarski pomočnik dobí po izpitu potrdilo o opravljenem viničarskem izpitu.

* **Ponedeljek in petek bosta dneva brez mesa.** V svrhu štednje z onimi vrstami živil, katerim so cene spričo povečane izvoza tako poskočile, da je s tem ogrožena pravilna prehrana širokih slojev, je vlada sklenila uvesti razne omejitve. Predvsem bosta uvedena dva brezmesna dneva na teden. To bosta ponedeljek in petek. Te dni se ne bodo smele prodajati mesne jedi v javnih gostilnah in ta dva dneva bo zabranjeno klanje svinj, telet in goved. Seveda se meso tudi prodajati ne bo smelo. Dalje bo zabranjeno klanje živine: prascev izpod šestih me-

secev in telet izpod enega leta starosti. Uredba bo izšla najbrž te dni.

* **Prosvetno in humanitarno društvo »Simon Gregorčič« na Sušaku** je imelo v nedeljo 7. t. m. 13. redni letni občni zbor. V novi odbor so bili izvoljeni predsednik Medija Fr., podpredsednik Kozman Avgust, tajnik Klotufar Josip, blagajnik Hrvatini Jakob, knjižničarka Igljeva Cirila, gospodar Jerina Ivan, načelnik pevskega odseka Luzina Marijan, načelnik izletnega odseka Pivk Ludvik, načelnik zabavnega odseka Papež Martin, odbornika Jagodnik Franc in Hrvatini Jože, nadzorni odbor: Drufovka Milan in Ternovec Boleslav. Društvena knjižnica je žal še premajhna, zavoljo tega prosi društvo čitatelje »Domovine«, da po možnosti darujejo društvu kakršne koli knjige. Knjige sprejema blagajnik Hrvatini Jakob, Istarska ulica 23, Sušak. V naprej našleša hvala!

* **Dr. Vladimir Travner je umrl.** V mari-borski splošni bolnici je umrl sodnik okrožnega sodišča dr. Vladimir Travner. Pokojnik je bil zelo priljubljen mož. Sodeloval je s svojimi zanimivimi zgodovinskimi prispevki pri časopisu »Zgodovini in narodopisju«, pri »Življenju in svetu«, pri »Kroniki slovenskih mest« in raznih drugih listih. Bil je odbornik Zgodovinskega in muzejskega društva in raznih drugih društev. Ohranimo mu blag spomin, preostalim naše iskreno sožalje!

* **Kje v Jugoslaviji je največ starih ljudi** Podatki nam povedo, da je bilo l. 1931. v Jugoslaviji skupno 101.992 ljudi, starih nad 80 let. Med temi je bilo 13.049 starih nad 90 let in 2231 starih nad 100. Visoko starost dočkajo ljudje v Črni gori, Pomoravju, Povardarju in v Sloveniji. Zanimivo je, da je med temi starimi ljudmi največ žensk. V dravski banovini je prišlo tedaj na 10.000 prebivalcev 45 ljudi, starih nad 70 let. Največ starcev je bilo v Ptujju, nato v Celju, metliškem, kočevskem in kamniškem okraju.

* **Vrtanje za petrolejem v Medmurju.** V bližini Murskega Središča bo Medmurska petrolejska družba začela v kratkem iskati nafto. Družba, pri kateri je udeležen švicarski kapital, je za izvršitev vrtalnih del sklenila dogovor z neko nemško tvrdko, ki je že pred leti na tem področju vrtala. Medmurska petrolejska družba ima za vrtalna dela na razpolago 25 milijonov dinarjev.

* **Eiž iz Bolgarije.** Iz Beograda poročajo, da so odločujoča oblastva dovolila uvoz 200 vagonov riža iz Bolgarije v zameno za modro

Slabe volje je stopil Berce v izbo.

»Kaj naj to pomeni? Svojat ne mara priti! Vsi so odpovedali, vsi. Samo Koritnik je obljubil.

Henrik je stisnil zobe. Gostilničar je povabil na zaroko svoje prejšnje goste, ki so v zadnjem času čedalje bolj izostajali in je v ta namen pripravil sod dobrega piva.

Zdaj pa nihče ni maral priti!

»Da, hudo je,« je dejal Henrik. »Nisem si mislil da bodo to gnali tako daleč. Toda Hrastar je za nočjo obljubil pijačevanje v Ocepkovih gostilni in do bal pivo zastoj. Poslal je brivca po vseh hišah, da bi ljudi vabil. To je podlo!«

Berce je vtaknil roke v žep.

»Se na kant bomo prišli,« je zajčal.

Cez Henrikov obraz je šinila senca. Lota je to opazila in je položila očetu roko na ramo.

»Oče, ne jezi se! Danes ne. Ljudje se bodo že še vrnili. Dolgo jim pri Ocepku ne bo všeč. Potem bodo spet drug za drugim prišli.«

Berce je nekaj zagodel in šel potem v točilnico. Tam si je nalil kozarec ruma in ga izpil na dušek.

Lota je šla v kuhinjo in Henrik je ostal sam. Stopil je k oknu in pogledal proti svojemu domu. Čim prej bo privedel Loto domov, tem bolje bo.

Ko je tako stal in gledal v sneg, je premišljal o svojih zadnjih dneh, in se ni mogel spomniti niti ene ure, ko bi bil srečen in zadovoljen s svojim bodočim tastom, od tistega trenutka dalje, ko je starec jecljaje rekel: »da, do danes. Takrat se mu je zastudil. Niti na ta pomembni dan, ko naj bi bil

pokopal do'goletno sovraštvo in sklenil zvezo svoje edine hčerke z nasprotnikom, ta mož ni mogel ostati trezen. Ob desetih dopoldne je bil pijan! Toda Lota je hotela tudi takrat opravičiti svojega očeta in je rekla, da se je pač od razburjenja napil.

Henrik si je tako leno zamišljal, tako svečano, to uro sprave, in Berce je bil pijan. Samo jecljal je: »Pusti mrtve, naj počivajo! Pusti stare zgodbe! Vzemita se! Vse je dobro! Jaz nisem kriv! V miru me pustita! Zaradi mene napravita, kar hočeta!«

In potem je tako pohlepno povpraševal po opekarni in po denarju, vzlic svoji pijanosti, da se je mladi snubec kar zgrozil! In neprestano je moral gledati ljubko Loto, ki je sedela s težko zadržanimi solzami zraven njega, ki bo poslej njen gospodar.

Tudi zaradi slaboumnega brata mu je bilo hudo. Ta fant se ga je čudno bal. Zmerom je zbežal, kadar je zaslutil njegovo bližino. Ko ga je Lota nekoč zaklenila, da bi ga udomačila in spoorijateljila s Henrikom, ko je Henrik prinesel cel zavitek čokolade, ki jo je fant tako rad jedel, je bebec v poslednjem trenutku kričeč zbežal skozi okno.

Vso noč ga ni bilo domov in šele zjutraj se je vrnil.

Bukovnikov dom! Kako je bil zdaj miren, v snegu, kako je vabil, naj stopi vanj in pusti zunaj vse viharje! Kako je bilo vse domače v trdnih zidovih. Res, bilo je kakor pravi dom. Toda Henrik je dobro vedel, da to ni bil pravi dom.

Prav zdaj je spet premišljal o tem in se boril z mislijo: dom ni prostor, dom tudi ni prijateljstvo. Ali je ljubezen dom? —

»Lota, če ti je prav, se bova takoj po bo-

žiču vzela,« je dejal svoji nevesti, ko se je vrnila.

Dekle ga je veselo pogledalo.

»Da, Henrik. Vem tudi, zakaj. In ti imaš prav.« Stopila je k njemu. »Toda ne smeš biti preveč hud nanj. Ne razumeš ga še!«

»Da, Lota, vem!«

»Ali ti je neljubo, ker zmerom govorim o njem in zanj?«

»Ne! Tvoj oče je. In ženska, ki ni bila dobra hči, tudi dobra žena ne more postati.«

★

Prišel je večer Henrikove zaroke. Berce je dal vzlic vsemu privaliti velik sod v pivnico. Tam je stal zdaj sredi prazne sobane.

Petrušja je pripravila dobro večerjo, ki so jo Henrik, Lota in Berce molče pojedli. Le časih je gostilničar tiho zaklel.

Proti sedmi uri zvečer je prišel stari Koritnik. Berce se je zaničljivo posmehal.

»No, Koritnik,« je dejal in potrkal po velikem sodu, »danes boš pa lahko pil.«

»Ali nikogar drugega ne bo?« je vprašal Henrik.

Koritnik je v zadregi odkimal.

»Kakor zakleto! Brivec je baraba.«

»Pa sedi, Koritnik. Ne bom pozabil, da si ti prišel.«

To je bilo res otožno zaročno razpoloženje. Berce je strmel predse in zabavljaj, Henrik in Lota sta se držala za roke, stari Koritnik pa je sedel pred svojim kozarcem in ni maral piti. Pogovarjali so se nazadnje o vremenu, o cenah repe, o dogodkih z vasi. Potem so prihajali spet trenutki, minute molka, in stara ura na steni je tikala dolgočasno, počasi. Nihče ni maral govoriti, nihče ni vedel ničesar povedati.

galico. V Beogradu se že mudi bolgarski zastopnik, da sklene to kupčijo.

* **Letalo na dražbi.** Na razglasni deski mariborskega okrajnega sodišča je nabit razglas o sodni dražbi, kakršne v naši državi menda še ni bilo. Dne 25. t. m. ob 18. bodo na letališču na Tezmem prodali civilno motorno letalo.

* **»Maske«** Juša Kozaka so zbudile sedaj, ko so izdane skupaj v knjigi, še mnogo večje zanimanje kakor prej, ko so izhajale v »Ljubljanskem Zvonu«. So zbirka novel, so eseji, so spomini na deško in dijaško dobo in najlepše občuteni opisi polpretekle Ljubljane, notranja in zunanja doživlja iz Prage in drugih krajev. Ne vemo, katero poglavje je najlepše, ali »Očetova« ali »Bohinjski pastoral« ali »Igralec«, s krepkim prizorom iz protestantske dobe. Vsakdo naj čita in presodi! »Maske« se dobe pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani za 90 din, za Zvonove naročnike po 80 din; poštšina je 4 din. Plačujete lahko tudi v obrokih!

* **Tombola Rdečega križa v Ljubljani** bo na praznik vnebohoda 2. maja na Kongresnem trgu z začetkom ob 15 uri. Glavni dobiček bo stavbna parcela v bližini nove cerkve v Sood. Šiški. Tombolska karta stane 5 din. Kupujte tombolske karte!

* **Velik požar v Irči vasi.** V pozni nočni uri je zbudil Novomeščane glas sirene, ki je nanzanjal požar. Gorelo je v Irči vasi pri posestniku Francu Šimcu. Na kraj nesreče so pohiteli novomeški gasilci z avtomobilom in motoriko. Tam pa so se jim pridružili še tovariši iz Šmihela. Gasilci so kmalu začeli gasiti in so preprečili razširitev ognja. Šimcu je zgorelo gospodarsko poslopje. Nova hiša se je na svojem levem koncu že tudi vžgala. Z velikim naporom se je gasilec posrečilo, da so hišo in sploh vse vas obvarovali pred uničenjem. Posestnik Šimc ima okrog 70.000 din škode, zavarovan je le za 20.000.

* **Deseta žrtve nesreče pri Zaluki.** Te dni so nameščenci elektrarne v Ozlju potegnili iz vode pod slapom truplo, v čigar obleki so našli legitimacijo na ime Marijan Gorišek. Ponesrečenec je štel 16 let in je bil doma iz Tržiča. Mladi Gorišek je potoval usodnega dne, ko se je pripetila železniška nesreča pri Zaluki, z vlakom domov iz Bakra, kjer je bil gojenec brodarke šole, da bi preživel velikonočne praznike med svojci. Z najdbo njegovega trupla je bila ugotovljena deseta smrtna žrtve, ki jo je zahtevala velikonoč-

na železniška nesreča.

* **Visoko število obolelih za meningitisom (križno otrplostjo tilnika) v Varaždinu.** Zbolelo je doslej vsega skupaj 25 oseb. Trije izmed teh so umrli, osem jih je okrevalo, 14 pa se jih še zdravi v bolnišnici. Zelo slab med temi, ki se še zdravijo, je neki 38-letni moški, ki je prišel prepozno v bolnišnico. Večina obolelih so otroci od 4. do 16. leta. Starejša izjema je edino omenjeni 38-letnik.

* **Najdena utopljenka.** Truplo nedavno pri petanjskem mostu pri Slatini Radencih utopljen stare ženice Terezije Klobasove je bilo naplavljeno na sipini pri naslednjem brodu.

* **Žile si je prerezal, v prsi se je zabodel in skočil v Dravo, a je še živ.** Čisto svojevrsten poizkus samomora si je privoščil 26letni Robert Milosavljevič iz Studencev pri Mariboru. Te dni se je nenadno pojavil v bližini mariborskega otoka. Z otoka so videli, kako se je najprej do golega slekel. Potem si je prerezal žile na obeh rokah, zamahnil z nožem nekajkrat proti srcu, nato pa se pognal v mrzlo Dravo. Očitno je hotel na vsak način umreti. Toda tega namena ni dosegel. Opazovalci z otoka so takoj poiskali čoln, zajadrili proti Milosavljeviču, ki se je že potapljal, in ga potegnili v čoln. Zakaj se je prav za prav naveličal življenja, ni hotel povedati. Zadevo jim je pojasnilo šele neko pismo, ki so ga našli v njegovem žepu. V pismu so naznačeni krivci, ki so mu zagrenili veselje do življenja. Milosavljeviča so vsega premraženega prepeljali v mariborsko bolnico, od koder se bo čez nekaj dni vrnil domov zdrav.

* **Ker ga je oče udaril, je šel v smrt.** Te dni so delali delavci v vinogradu posestnika Jožefa Hafnerja, med katerimi je bil tudi 17letni France, ki je vezal trte in je pri tem polomil dve trti, za kar ga je oče udaril s palico po hrbtu. Sina je to tako užalostilo, da je zapustil delo brez besede. Šel je, dasi ga je oče klical nazaj. Zvečer, ko so legli, sina ni bilo doma, pač pa je povedal njegov mlajši brat da je prišel k njemu okrog 21. ure in ga prosil za svinčnik, nato pa je pri žepni svetilki nekaj napisal in se poslovil, češ da se ne bodo več videli. Ko je drugega dne zjutraj stopil gospodar iz hiše proti hlevu, da nakrmi živino, je opazil na hodniku svojega sina, visečega na vrvi. Nesrečni oče je takoj prerezal vrv in poskušal na vse načine oživiti sina, a je bil ves trud zaman. Pri sinu so našli poslovilno pismo, v katerem sporoča, da gre v smrt, ker ga je oče udaril,

prstanec in ona njemu njegovega. Stari Koritnik j vestal, da jima čestita. In potem je bilo spet vse tiho.

Tedaj je zunaj nekdo potrkal na okno. »In velikega psa, velikega... o... o... psa!«

Brat! Ves popoldan ga ni bilo domov in nikjer ga ni bilo mogoče najti. Zdaj je stal ob oknu in kazal jezik v hišo. Berce je zaklel in šel ven. Čez nekaj časa se je spet vrnil in dejal, da je fant izginil. Morda je šel spat? Najbolje je, če ga puste, kjer je.

Zunaj pa je ob vrtnem zidu Bukovnikovega doma čepel Bercetov Gustav. Bil je na vasi v Ocepovski gostilni in brivec mu je dal pijače. Vsi so se norčevali iz njega, dokler ga naposled nekdo ni napodil domov.

Zdaj je na pol pijan čepel ob zidu. Časih je pogledal proti razsvetljenim oknom v gostilni, stiskal pesti, škripal z zobmi in kazal jezik.

Potem je začel iskati po žepih in privlekel škatlico vžigalic na dan. Zloben režaj mu je spočil starikavi obraz in spet so se mu stisnile pesti.

Z žarečimi očmi je opazoval vžigalice. Potem je škatlico dvignil k ušesu, jo stresel in se naslajal ob ropotu vžigalic.

»Dosti jih je,« je zakrullil. »Dosti!«

Tiho je vstal in prečeče obrnil glavo. Potem se je brez glasu splazil ob vrtnem zidu. Odprl je vrata na dvorišče Bukovnikovega doma. Glasno so zaškripala. Toda fanta to ni zmedlo. Samo malo se je ozrl in potem zbežal čez dvorišče do skednja.

Vrata niso bila zaklenjena, toda zahreščala so, ko jih je odprl. Zdaj je bil na skednju.

česar ni storil že nekaj let. Pokojni France je bil v splošnem mirne narave, a tu in tam je bil čuden in togoten in ta razdražljivost ga je tudi spravila v prezgodnjo smrt.

* **Delodajalec je ustrelil bivšega delavca.** Pred dvema letoma je prišlo v neki gostilni v Hrastniku pozno ponoči do prepira med družbo šefa kemične tovarne g. inž. Emanuela Zelinke in v kemični tovarni zaposlenim delavcem Viktorjem Gačnikom. Zaradi tega prepira so Gačnika odpustili iz službe. To je bil zanj in za njegovo družino hud udarec. Ves čas, odkar je bil odpuščen, je živela družina od siromašne plače njegove pridne žene, kar pa ga je seveda mučilo, da se je začel politično udejstvovati in si je nakopal še več sovraštva. Nikjer ni dobil dela, zato je obupal, pil in v pijanosti nespametno govoril. V ponedeljek pa se je Gačnik odločil stopiti pred šefa kemične tovarne in ga baje prositi za delo. Vinjen je sedel pred vrata pisarne kemične tovarne in čakal, da bo govoril s šefom Mati in žena sta ga spravljali domov, a on je vztrajal pri svoji odločitvi. Nekoliko pred drugo uro je prišel po vrto proti pisarni inž. Zelinka. Ko ga je Gačnik zapazil, je vstal in segel v desni zadnji hlačni žep G. Zelinka, tako zatrujejo, je menil, da bo napaden in je ustrelil Gačnika. Kroglja je zadela Gačnika v trebuh. Ranjenca so takoj odpeljali v celjsko bolnišnico.

* **V snanju je zadušila dete.** Viničarka Elizabeta Bobnaričeva iz Kajzarja v občini Sv. Miklavžu pri Ormožu je šla k počitku. Pri sebi je imela tudi 21 dni starega sinčka Jožefa, ki ga je vzela k prsim. Nesrečno naključje pa je hotelo, da je pri tem zaspala, ker je bila utrujena od dnevnega dela. Med spanjem se je obrnila in potlačila pod seboj ubogega otroka. Ko se je Bobnaričeva zjutraj prebudila, je začutila poleg sebe otroka negibnega. Ko si je skupno z možem natančneje ogledala novorojenčka, je spoznala, da je bil mrtev.

* **Nevarna prijateljica tuje lastnine.** V soboto je neka ženska pri izbiranju blaga v trgovini g. Krošlja v Gosposki ulici v Celju v ugodnem trenutku izmaknila nekaj predpasnikov in moških srajc in klobuk, zavila te predmete v papir, ki ga je imela pri sebi, in šla. Tatvino so kmalu opazili in obvestili policijo. Neznanko so hitro izsledili in aretirali. Pri njej so našli ukradeno blago in še en zavitek, v katerem so bile štiri svilene

Obstal je, globoko zajel sapo in oči so mu zagorele.

»O, to bo gorelo, to bo gorelo!« In vzdignil je roke.

Potem je podrgnil vžigalice. Zlomila se je in padla na prazen skedenj. Še drugo! Zagorela je in v njenem soju je šel bebec proti kotu, kjer je bilo nakopičeno žito.

»Ti! Kaj pa iščeš tu?«

»Jezes!«

Krik!

Vžigalice je ugasnila. Začel se je lov. Spreddaj bebec, zadaj eden izmed hlapcev, ki je slišal škripanje vrat in se splazil za fantom. »Čakaj! Stoj! Čakaj!«

Bebec je tulil. Potem je čez nekaj padel, vstal, skočil dalje in v blaznem strahu ni odkril vrat. Temno je bilo kakor v rogu. Slišalo se globoko sopenje obeh. Nekajkrat je hlapec z rokami oplazil fanta, ta pa se je zmerom spretno izmaknil. Strašno je bilo to iskanje in lovenje.

Tam je bila lestva, ki je držala na peter. Zdaj je pograbil bebec lestvo, zlezal po njej tiho kakor mačka.

Hlapec je spodaj obstal in prisluhnil. Kje je Gustav?

»Kje si, lump? Čakaj, morda je na lestvi! Čakaj, dobil te bom!«

Potem iznenada slaboten pok, slaboten krik in težko telo je padlo z višine na skedenj. Hlapec je od strahu zaječal. Nato je bilo vse mrtvaško tiho.

Na hlapčeve krike so prišli ljudje s svetilkami na skedenj, potem je pohitela dekla v Bercetovo hišo. Odprla je vrata in kriknila v izbo: (Dalje)

rute in dva kosa blaga za ženske obleke. Aretiranka je priznala, da je to blago ukradla v trgovini g. Sumra v Gosposki ulici. Dejala je, da je Terezija Jugova iz St. Jurija ob južni železnici. Pozneje so ugotovili, da je navedla napačno ime in da noče povedati svojega pravega imena. Izročili so jo sodišču.

* **Z dinamitno patrono sta lovila ribe.** Te dni sta se spravila nad ribe v Lačnem potoku 30letni kočar Kuzma Jožef in 36letni posestnik Tršinar Franc, oba iz Prekope pri Krškem, in sicer z dinamitno patrono, ki sta jo zagnala v vodo. Zaradi eksplozije je poginilo v potoku čez sto rib, izmed katerih sta možaka pobrala samo kakih 15 velikih, vse ostale pa sta pustila, da jih je odnesla voda. Potok ima v zakupu trgovec g. Gasch iz Kostanjevice, ki je prav letošnjo pomlad spustil v potok precej mladih rib, da bi pomnožil riblji rod. Oba nezakonita ribiča prideta pred sodišče.

* **Po osmih letih pojasnjen požig.** Na velikonočno soboto ponoči leta 1932 je v Repici pri Metliki začel goreti vinski hram posestnika Tomca Franca iz Primostka. Lesena stavba, ki je bila krita s slamo, je zgorela, preden je bilo sploh mogoče uspešno poseči v borbo z ognjem. Stavba je bila zavarovana pri Jadranski zavarovalnici v Ljubljani, ki je delno izolirala zavarovalnico. Že takrat se je o nastanku požara šušljalo marsikaj kar je dalo povod orožnikom, da so se zanimali za vzrok požara, vendar niso mogli ugotoviti nič jasnega. Po dolgih osmih letih pa kaže, da se bo zagonetka požara razvozljala. Do razkritja je pripomoglo medsebojno sovrastvo dveh sosedov. Zdaj je ugotovljeno, da je nekaj dni pred omenjenim požarom neki možak srečal Kučiniča Antona in mu dal steklenico z bencinom in vžigalno vrvico, da zažge Tomčev vinski hram za nagrado 300 din. Kučinič je bil pripravljen dejanje izvršiti in ga je tudi izvedel na zelo spreten način. Omenjenega večera je bil pri kvartopircih v neki bližnji delavnici, pa se je okrog pol 22. ure neopazno odstranil in pohitel do nekaj sto korakov oddaljenega hrama, vtaknil v slamnato streho steklenico z bencinom, potisnil vanjo zažigalno vrvico in jo v bližini zažgal. Po dejanju se je takoj vrnil med kvartarce, ki pa jih je kmalu nato z mesta dvignil plat zvona S požigalcem vred so hiteli na pomoč, toda vsako reševanje je bilo nemogoče. Obljubljena nagrada je bila Kučiniču izplačana na Florijanovo nedeljo. Od sodišča

pa prejme kazen za požig, ko odsedi trimesečni strogi zapor, ki ga zdaj odsede v zapornih novomeškem sodišču. Vsekakor se je budnosti spretnih orožnikov zahvaliti, da se je zločin po tolikih letih pojasnil.

* **V navalu besnosti je hudo poškodoval sina in ženo.** Te dni je v Branskem 57letni posestnik Janez Oblak v navalu besnosti smrtno nevarno ranil ženo in sina, nato pa pobegnil s sekuro v noč. Vse iskanje je bilo spočetka zaman. Naposled se je pa orožnikom le posrečilo aretirati Oblaka. Orožniki so ga srečali na cesti, ko je šel, kakor je sam izjavil, k sodišču, da bi vložil tožbo zoper lastna sinova Franceta in Antona, ki sta mu z grabljami izbila nož, ko je hotel zaklati še hčer, ter sta mu prizadejala nekaj lažjih poškodb. Oblak delno priznava svoje dejanje, trdi pa, da ga je sin brez vzroka napadel in da se je samo branil. Pravi tudi, da se ne spominja več, kaj se je dogajalo, ker so se vsi dogodki odigrali prehitro in v veliki razburjenosti. Stanje obeh ranjencev je resno.

* **Bron so kradli.** V Binklju ima škofjeloška elektrarna centralo, pa tudi šupo, kamor odlagajo obrabljeni material. Poleg so tudi stanovanjske hiše. Ta šupa je imela nedavno noč obisk. Vlomilec je s krampom odtrgal ključavnico, nato pa je stopil v šupo in izvlekel iz nje velik zaboj, napolnjen z različnimi kovinskimi ostanki. Zaboj je odnesel na travnik, kjer se je polastil 60 kg bron. Pustil pa je železo in zaboj. Precej verjetno je, da je bilo pri tatvini udeleženo več ljudi.

* **Z ukradenim motorjem v zid.** Kranjski reševalci so prepeljali v ljubljansko bolnico 18letnega delavca Alberta Šmajdka iz Stražišča in 21letnega brezposelnega kleparja Jožeta Fendeta, ki sta se z ukradenim motorjem zaletela v zid in se hudo poškodovala.

* **Velika tatvina.** V odsotnosti graščaka Lippita v Turnišču pri Ptujju je tat vlomil v njegove sobane in odnesel razno zlatnino in dragoceno orožje. Ob povratku je graščak tatvino opazil in jo prijavi orožnikom na Bregu, katerim se je posrečilo izslediti tatu v osebi nekoga 20letnega potepina.

* **Na brata je streljal.** 24letni kolarski pomočnik Alojz Čučnik, sin posestnika v Pristavi pri Sv. Križu, je nedavno ponoči streljal na vračajočega se brata Franca, ki je bil smrtno nevarno ranjen in prepeljan v bolnico v Brežicah. Zločinec se je naslednjega dne

sam javil orožnikom pri Sv. Križu. Zagovarja se, da je streljal na brata samo zato, ker je tudi on nosil sekuro s seboj, da bi ga ubil. Bratovski zločin je izzval v okolici splošno zgražanje.

* **V svetolenarško elektrarno so vlomili.** V nedavni noči so se vtihotapili v elektrarno pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah tatovi in odnesli jermenje in druge predmete.

* **Most so oplenili.** Razni zlikovci stikajo v zadnjem času v Mariboru in okolici po starem železju, po katerem je živahno povpraševanje. Kradejo celo križe, nakovala in traverze. Te dni so se lotili celo železnih ograj na mostovih. Tako so na občinskem mostu čez potok, ki veže Radvanje in Studence pobrali železno ograjo.

* **Dva podjetna sleparja.** 32letni Ferdinand Kocuvan, doma iz okolice Celja, se izdaja za zostopnika neke zagrebške tkaninske tvornice. Kocuvan se klati po Sloveniji in lovi na limanice najrajši krojače. Nedavno je osleparil več krojaških mojstrov in nekatere trgovce v Mariboru, nato pa je preko Savinjske doline prispel v Kamnik, kjer je osleparil krojača Franca Goloba za 1000 din. Preden je šel iz Kamnika, je zagrešil tam tudi tatvino, potem pa izginil v Ljubljano, kjer se je naselil v hotelu »Soči«, sobe pa ni plačal. Mimogrede je premotil sobarico in ji izvalil 100 din. V Ljubljani je prav na zvit način opeharil krojaškega mojstra Ivana Petroviča za 300 din, krojača Ludvika Roškarija pa tudi za nekaj stotakov. Kocuvan je potem, ko so mu postala v Ljubljani tla prevročna, pobegnil na Dolenjsko, kjer se je ustavil v Novem mestu. Tudi tam je obiskoval krojaške mojstre, posrečilo pa se mu je opehariti samo mojstra Franca Adama. Srečo je poskušal tudi pri trgovcu Midorferju, ki pa je vtička spoznal in ga zapodil. Orožniki na Dolenjskem iščejo še drugega nevarnega slenarja in tatu, ki se najrajši zateka v župnišča, vlamlja pa tudi v trgovine in gostilne. Je to Ivan Rožman, star 38 let, po poklicu delavec, doma iz okolice Ljutomer.

* **Nočna aretacija na Vipoti.** Pred dnevi se je pojavil v Celjski koči možki in nadlegoval ljudi. Bil je zelo osoren in je ženskam grozil s samokresom. Te dni se je mudil v lovski koči na Vipoti in z neko družbo, ki ga je nalašč zadrževala, popival pozno v noč. Med tem časom so obvestili celjske orožnike. Orožniki ga, Breznik in Lenart sta krenila na Vi-

Prosto po Scottu:

CRNI BRATJE

KRIMINALNI ROMAN

16

Morilu pa še ne smeva povedati vse. Moral bo torej eden izmed naju iti ponj.

»Kdo izmed naju?«

Merrivale je okleval. »To opravilo je pretežko, da bi vam ga prav rad prepustil... Sicer pa lahko vzamete Garrisha s seboj, da vas bo branil, če bo treba. Razen tega bo z vami šofer Barnes. No, najbolje pa je, da žrebava, kdo izmed naju pojde.«

»Prav.«

»To je najpreprostejša rešitev.« Merrivale se je ljubeznivo smehljaj. Prinesel je igralne karte, na videz čisto nove, in jih dal ženski.

»Zmešajte jih in jih razpoložite po mizi.«

Malo razburjena ga je ubogala.

»Zdaj«, je rekel, »potegniva vsak eno karto. Višja karta pojde. Potegnite prvi, gospodična Frančiška!«

Ženska je potegnila pikovo damo, Merrivale po daljšem oklevanju pa karovo desetiško. Mož se je smehljaj.

»Vprašanje je torej rešeno. Tu je opis Moravčeve obleke hkratu s fotografijo — čeprav nam je pisal, da bo menda precej spremenjen. Razen tega je Allan Walker dejal, da mu je fotografija precej malo podobna.«

»Če bo prišel na dogovorjeni prostor, ga bom že našla.«

»Gotovo pride,« je zatrdil Merrivale. »Pazljivi pa le bodite. Avto ustavite nekoliko proč in čim bolj med drugimi vozili. Ko se odpeljete, boste morali paziti, da vam ne bo

kdo sledil. Barnes naj prvih petnajst minut vodi avto vse križem, nato pa znova pogledajte, če ni kdo za vami. Če ne bo nikogar, naj šofer Barnes izstopi in začne voz na videz pazljivo preiskovati... Nikar se ne dajte zvoditi na led. Ves naš obstanek je odvisen od tega. Če bo Moravec imel kakšno orožje, mu ga mora Garrish takoj odvzeti. Pa mojih posebnih navodil ne pozabite. Pazite zlasti na to, da bodo vsi zastori spuščeni in pritrjeni in da bosta obe luči pri vozu goreli. Torej skrajno spretni bodite in pazite, da ne boste pri vožnji dali nikakega povoda za posredovanje policije...«

Pet minut pred 21. uro istega večera je krenila velika limuzina na Stopetindvajseto cesto in se ustavila na prostoru za pristajanje avtomobilov sredi med drugimi vozili. Šofer je odprl vratca.

Elegantno oblečena dama je izstopila in izpregovorila nekaj besed z voznikom. Nato je rekel nekaj v notranjost voza. V vozu se je zdaj premaknil velik možak, oblečen kakor služabnik, ter začel spuščati črne zastore in jih pritrjevati. Ko je končal delo, je stopila dama še enkrat za trenutek v voz.

Zaprta je vratca, pustila vzgoreti luč in skrbno pregledala, če so zastori dovolj trdno pritrjeni. Zadovoljna je ugotovila, da iz notranjosti voza ni mogoče videti na cesto. Pokimala je šoferju in nato izginila v veletoku ljudi.

Vhod v postajo podzemne železnice je bil kakih dvajset metrov oddaljen. Ženska je bila razočarana, ko je prispela bliže. V podzemlje in iz njega so prihajali možki, toda prav noben možak ni malomarno stal tam okoli.

Zdajci pa je prišel neki mož naravnost proti vходу v podzemlje in nekaj korakov od vhoda obstal pod ulično svetilko.

Ženska je takoj vedela, da je ta iskani Moravec.

Zrinila se je skozi človeški veletok k nje-mu. Tam je mirno obstala.

Pet minut je minilo, ne da bi se bila na videz drug za drugega zanimala. Vsaj ženska je domnevala, da je mož še ni bil opazil. Moravec po njenem mnenju pač ni mogel domnevati, da ima Družba črnih bratov tudi žensko za članico.

Z zanimanjem je motrila ženska obraz moža. Prav tako si ga je predstavljala: samozavestnega, odločnega in resnega.

Naposled je menila, da je prišel čas za nastop. Počasi je prišla bliže, in ko jo je možki pogledal, se mu je nasmehnila:

»Nocoj je nekoliko hladnejše.«

Možak se je priklonil in odkril.

»Da, hlad je prav občutljiv.«

Ženska je oklevala. »Onrostite, ali ste morda videli nekega gospoda, ki je tu čaka? Ali ni morda že odšel?«

Okoli moževih ustnic je zaigral vesel nasmeh.

»Mislim, da je šel neki Andrew Brown iskati taksi.«

»Oh«, je vzkliknila olajšano. »Potem veste, kje je?«

»Jaz sem Brown.«

poto, kamor sta prišla po polnoči. Neznanec je bil zelo presenečen, ko sta v tako pozni uri v hribih stopila v kočo otožnika in mu napovedala aretacijo. Pri zaslišanju sta ugotovila, da je to 29letni postopač Franc Vah iz Buč. Nepridiprava sta orožnika odvedla v Celje in izročila okrožnemu sodišču.

* **Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte

vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica 14), ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkostni znesek vloži prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 din.

Globoko v morju živijo živali, ki si same svetijo

Človek je preučil najnedostopnejše kote zemlje, tvegaje svoje življenje, da bi premagal najvišje vrhove Himalaje in Kor-diljer, z letalom se je dvignil v stratosfero, toda kaže, da so raziskovalci pozabili na čudeže, ki jih krijejo v sebi globine morja, pripoveduje ameriški učenjak William Beebe. »Znanost je predolgo oklevala s prodiranjem v oblast večne noči. S prijateljem sva sklenila vdreti v morske globine. Nikoli ne bom pozabil, kaj vse sem videl v morju in kakšne čarobne vtise so napravile name morske globine s svojim čudovitim življenjem.«

Učenjak Beebe ni pretiraval. On je res edini človek na svetu, ki je prišel globoko v morje, kjer je tudi pridno fotografiral. Leta 1934. se je spustil s svojim sotrudnikom Bartonom 900 m pod morsk gladino. Če pomislimo, da se lahko spusti navaden potapljač z najmodernejšimi pripomočki samo 30 m globoko v morje, ker bi ga sicer voda stlačila, če bi se hotel potopiti še globlje, lahko presodimo, kaj pomeni globina 900 m. Beebe je ostal s svojim spremljevalcem v tej globini več minut. Napravil je film, ob katerem je strmel ves svet.

Zdaj pa se hoče Beebe spustiti 2.000 m globoko v morje. Če bi se spustil s svojim prijateljem tako globoko brez posebnih zaščitnih naprav, bi nosil vsak izmed njih na svojih ramenih in glavi vodni stolp, težak približno 4000 ton. Učenjaka se nameravata spustiti v morske globine v posebni napravi. Ta naprava bo morala prenesti pritisk okrog 20.000 ton. Beebe in Barton sta si dala zato zgraditi napravo iz 8 cm debelega aluminija.

Njeno ogrodje bo utrjeno še s kremencem, najtrdnjše in najodpornjše snovjo, kar jih poznamo. Na treh kakor roka debelih jeklenih kablkih bo naprava spuščena v globine. V enem kablu bo telefonska žica, po kateri bo Beebe neprestano v zvezi z ladjo. Razen neogibno potrebnih s kisikom napoljenih bomb, ki jih vzameta s seboj, da bosta v morskih globinah dihala, bosta v napravi še dva mogočna žarometi. V morskih globinah namreč vlada večna tema. Brez umetne razsvetljave bi filmski in fotografski aparati ne mogli opraviti svoje delo.

Če pravimo večna tema, je s tem prav za prav rečeno nekoliko preveč. Solnčni žarki gotovo ne pridejo tako globoko v morje, vendar si pa zna narava tudi tu pomagati sama. Mnoge morske živali, živeče zelo globoko v morju, imajo svetle izrastke ali tipalke, ki širijo precej daleč naokrog čarobno modrikasto luč. Druge živali proizvajajo celo v svoji koži nekakšno električno silo, ki se tudi spreminja v svetlobo. Te morske živali se ieo leskečejo. Med njimi so take, ki so naravnost podobne električnim žarnicam. Beebe in Barton sta na lastne oči videla mnogo teh čudnih živali. Videla sta tudi majhne mehkužce, ki širijo okrog sebe močno svetlobo vseh barv.

Mnoge na morskem dnu živeče živali nimajo oči, ker jih tako ne potrebujejo. Pač pa imajo izredno dobro razvit tip. V svetlobnem stožcu Beebejevega žarometi so se premikale, kakor da sploh ni bilo nobene svetlobe, toda drgetanje njihovih teles je pokazalo, da so čutille neznatno toploto, povzročeno od žarometov. Naše domneve o živalih v

morskih globinah še daleč ne obsegajo tega, kar v resnici morje krije v sebi. Neštete, resam podobne živalce so se trdno vgnezdile v pesku in skalah, kjer iztegujejo svoje tipalke, da love črve in druge manjše živalce. Neke druge podmorske živali se leskečejo v pestrih barvah in dobivajo najčudovitejše oblike, da privabljajo k sebi različne morske živali, da jih žro ali bolje rečeno s svojimi sesalkami sesajo. Največje živali, ki jih je videl Beebe v morskih globinah, so velikanski, ostudni polipi, vendar niso večji od telet. V splošnem globoko v morju posebno velikih živali ni. Vprašanje je seveda, kaj bo našel Beebe, če se mu posreči spustiti se 2 tisoč metrov pod morsk gladino.

× **Velikanske pege na soncu.** Severni (polarni) sij in magnetične viharje, ki smo jih doživeli v preteklih dneh, spravljajo znanstveniki v zvezo z velikanskimi pegami, ki so se pred kratkim pojavile na soncu. Znanstveniki so med drugim opazili velikansko dvojno pego, ki ima po približni cenitvi premer 100.000 km. Naslednje dni se je ta pega premaknila in sprožila razne električne pojave, ki so imeli svoj odmev tudi na naši zemlji. Pravijo, da se bodo pege, ki so nekaki izbljuvi sončnih ognjenikov, še ponavljale, kar ima lahko za posledico potrese na naši zemlji.

× **Plače na Japonskem so zelo nizke.** Tako ima ministrski predsednik samo 3000 dolarjev letne plače. Delavke po tvornicah zaslužijo po 1.50 dolarja na teden za 70-urno delo, zato pa so tudi cene potrebščin nizke. Družina štirih oseb se lahko preživlja z 20 centi na dan. Tudi lepa obleka se dobi na Japonskem že za pet dolarjev.

× **Ljudje so čedalje večji.** Povprečen človek je zdaj večji, kakor je bil pred 100 leti. Učenjaki pravijo, da bodo ljudje še večji, toda neomejeno se njihova rast ne bo nadaljevala, kajti pod vplivom naravnih sil bodo začeli postajati spet manjši.

× **V Ameriki zdravijo blaznost s spanjem,** ki ga podaljšujejo z uspavalnimi sredstvi. Zdravniki so namreč ugotovili, da spanje ne vzame človeku samo utrujenosti, temveč pomaga tudi proti blaznosti.

× **Jagoda, ki vse osladi.** Čudežni sad imenujejo rastlinoslovci doslej neznan, majhno rdečo jagodo, ki uspeva v vroči Afriki. Ta sad ima sposobnost, da vse osladi, kar je kislega. Celo najbolj kislja limona se spremeni v sladko, če nomešamo njen sok s sokom tiste rde-

»Dobro. Prepričana sem, da bova dobila taksi, če mi hočete slediti.«

Brez besede je moški sledil ženski. Ženska ga je povedla naravnost k limuzini, kjer je Barnes že stal pred avtomobilskimi vratci. Sofer je napravil luč.

»Prosim, vstopite prvi,« je prosila dama.

Mož je vstopil, ženska mu je sledila in sofer je nato zaprl vrata. V vozu je sedel prišlec med žensko in orjaškim služabnikom.

»Mislim,« je rekla ženska, »da ste si privzeli priimek Brown le začasno...«

»Mož se je priklonil. Res je tako, vendar pa se mi zdi umestno, da se moje pravo ime v položaju, v kakršnem sem zdaj, ne uporabljam.«

»Ne, seveda ne,« je soglašala ženska. »Prav to sem vam hotela reči. Mi smo sklenili, da vas ne bomo nagovarjali z Moravcem. Bolje je, da služinčad v hiši ne sliši tega imena. Garrish, ki sedi poleg vas, je izjema. On lahko ve za vaše pravo ime.«

Avto se je odpeljal. Kakšno smer je vzel, ni bilo mogoče ugotoviti.

»Umestno pa bi bilo,« je nadaljevala, »da si prisvojite kakšno drugo ime. Morda tisto, pod katerim ste bivali v hotelu Brewsterju. George Caldwell ste se imenovali, kaj ne?«

Iz torbice je vzela dragoceno dozo s cigaretami.

»Ali kadite, gospod Caldwell?«

»Včasih,« je odgovoril. »V temle trenutku pa bi mi cigaretni dim ne prijal.«

»Še eno vprašanje,« je rekla pomenljivo se smehljaje. »Ali imate kakšno orožje s seboj?«

»Včasih tudi.«

»Ali ga imate zdajle s seboj?«

Moravec je prikimal.

»Tedad vas pa moram prositi,« je rekla, »da mi orožje izročite.«

»Prav rad.« Privlekel je revolver iz žepa. »Tu imate še naboje. Bodite pa previdni, revolver je nabit.«

»Garrish ga bo prevzel, če dovolite. Toda...« Ženska se je sklonila k revolverju in si ga natančneje ogledala. »Tako orožje nosi vendar newyorkska policija.«

»Prepričan sem,« je pojasnil, »da je gospod, od katerega sem... torej od katerega sem dobil to pištolo, član te koristne institucije.«

Pogledala ga je s svetlimi očmi. »Brala sem, kako pogumno ste se borili s policijo. Reči pa moram, da sem vas po vsem tem, kar ste bili storili, imela za še večjega, kakor ste v resnici. Časopisi so pisali o vas strašne reči. Bajste kriminalne policiste presneto zdelali. Kaj niste v borbi dobili nikake rane?«

Mož je potegnil z desnice rokavico in pokazal roko, prelepljeno z obliži.

»Ah,« je zamrmrala. »Vendar pa se mi zdi kakor čudež, da niste resneje poškodovani. Saj vas ne bo motilo, če vas Garrish natančneje preišče. Oddati morate namreč prav vsako orožje.«

»Prosim, prosim.«

Garrish ga je vsega pretipal in nato zadovoljno zarenčal:

»Drugega orožja nima, gospodična.«

»A zdaj vam moram zastaviti še eno zelo neobzirno vprašanje,« je rekla čez nekaj časa nekoliko oklevaje. »Ali nosite lasuljo?«

»Da, mislim, da je prav odlična.«

»To je res. Sama od sebe bi je gotovo nikdar ne opazila. Neverjetno odlično je narajena. Lase ste si bili dali nedvomno zelo

na kratko ostriči.«

Prikimal je. »Zelo na kratko.«

Ženska je nekaj trenutkov molčala in si pozorno ogledovala moža.

»Prav gotovo vas je moral kdo v hotelu izdati, kaj ne?«

Mož se je zdrznil, vendar se je premagal. Ženska je nehala govoriti o tej neprijetni reči.

»Sicer pa, gospod Moravec — gospod Caldwell, koliko let prav za prav štejete?«

Moravec jo je začudeno pogledal.

»Trideset,« je odgovoril nebržno.

»Tako.« Ženska je zmajala z glavo. Nekako sočutje se ji je pojavilo na obrazu. »Ječa v Charlestownu vas je za mnogo let postarala.«

Moravec ni odgovoril. Avto je krenil okoli oglja, nato vozil dalje časa naravnost in napravil spet lok. Zdajci je mlada ženska prišla govorilno cev.

»Vozite zdaj počasi, Barnes,« je rekla. Oprostite za trenutek, gospod Caldwell. Obrnila se je na svojem sedežu, malo privzdignila zastor in pogledala ven. Nato je spet spustila zastor do konca in znova prišla govorilno cev.

»Ustavite avto.« Njen glas je bil jasen in zvoneč.

Vozilo se je počasi ustavilo.

»Izstopi, Barnes in preglej voz.«

Minuta je minila, nato se je zaslislal soferjev glas skozi govorilno cev.

»No, potem je dobro,« je odvrnila ženska.

»Poglej še enkrat nazaj. Ali je kak avto za nami? Dobro torej. Vozi dalje. Po petih minutah boš vozil nekoliko počasneje, da se bomo še enkrat prepričali, če nas kdo ne sleduje.«

če jagode. Odkritju te rastline pripisujejo precejšen gospodarski pomen. Poskušali jo bodo gojiti tudi drugod. Vsekakor bi bila taka vrsta naravnega saharina velikega pomena za človeštvo.

× **Mladost in starost naroda** se presojata po odnosu mladih ljudi starih šest do 19 let, nasproti skupnemu številu prebivalstva. Jugoslavija ima 439 mladih na 1000 prebivalcev, Italija 395, Zedinjene države 388, Anglija 324, Rusija 488, Nemčija 308 in Francija 304.

× **Zložljive vojaške lesene barake.** Na Švedskem izdelujejo novo vrsto vojaških lesenih barak iz posameznih zložljivih delov. Ta baraka, ki jo more šest do osem ljudi postaviti v treh urah, nima niti enega žebelja, temveč se da zložiti s pomočjo zagozd. Prav tako hitro, kakor jo je mogoče postaviti, se da tudi razstaviti, a njen prevoz je tudi zelo lahek. Te dni so v Stockholmu pokazali takšno barako, ki je bila določena za 24 mož. Opremljena je bila s posteljami, omarami za posodo, mizami, stoli, stojalom za puške, napravo za sušenje obleke, umivalno napravo. Tehtala je z opremo vred 6800 kg.

× **V Nemčiji živi samo še 330.000 Judov.** Nemško časopisje z zadovoljstvom ugotavlja, da se je število Judov v Nemčiji od leta 1933. silno zmanjšalo. Po zadnjem ljudskem štetju je bilo v vsej Nemčiji razen v Memelu, Gdansk in Poljski le 330.000 polnokrvnih Judov, poleg njih pa še 114.000 judovskih mešanec. Še leta 1933 pa so našli v vsej Nemčiji 722.000 Judov. Od vsega števila Judov živi osem desetlin po velikih mestih, od tega polovica v Berlinu, na Dunaju in v Hamburgu. Na Dunaju samem je pred kratkim nemški gospodarstvenik Rafelsberger v nekem predavanju omenil, da je od 250.000 Judov, ki so se bili svojčas udeleževali v gospodarskem življenju Dunaja, ostalo tam le še 60.000. Pa tudi ti so že povsem izrinjeni iz gospodarskega življenja in bodo v dohodnem času morali zapustiti mesto.

× **Postelja iz kristala.** Najdražja postelja, kar so jih kdaj napravili, je bila tista, ki jo je pred sto leti ruski car podaril perzijskemu šahu. Bila je vsa iz kristala in okrašena s srebrnimi okraski. Stopnice iz modrega stekla so držale do te razkošne postelje, ki je spadal k njej tudi vodomet z dišečo vodo. V razsvetljenem prostoru se je postelja bliskala, kakor bi bila iz samih diamantov.

Limuzina se je spet pognala. Čez nekaj časa je zmanjšala hitrost in ženska je zrla nekaj trenutkov nazaj. Ko se je spet obrnila in udobno sedla, je Caldwell prekinil molk.

»Prav udoben voz je to.«

»Da. Ima pa tudi razne naprave, ki jih drugi vozovi nimajo.«

»Med temi napravami so tudi zastori, kaj ne?«

»In pa tablica s številko,« je pripomnila. Caldwell se je smehljajal.

Z izjemo kratkih pripomb so se peljali dalje časa molče. Voznik je gnal vozilo. Caldwell je zdaj pa zdaj začutil krivuljo, ki jo je napravil avto, enkrat je tudi opazil, da so se peljali po zelo prometni cesti, vendar ni mogel niti približno presoditi smer poti. Domneval je, da je avto nalašč delal ovinke. Zdaj pa zdaj je skrivaj pogledal proti zastorom, toda ti so čisto zagrinjali pogled. Ni najmanjša svetloba ni prihajala skozi nje.

Caldwellove misli so se zmerom znova sukale okoli točke, kaj bi se zgodilo z njim, če bi črni bratje izvedeli za njegove prave namene ali pa začeli sumiti, da jim namerava nekaj zagosti. Vsa varnost, svoboda teh mož je bila odvisna le od tega, da njih imena niso bila znana. Caldwell se je zavedal, da je šel v smrtno nevarnost.

In Allan Walker?

Ali bo ob njegovem prihodu v centralo navzočen? To je veliko vprašanje, odločilno vprašanje. Ves uspeh pustolovščine, morda celo njegovo življenje bo odvisno od tega.

Vedel je, da bo Walker izrekel zadnjo besedo. Seveda je v Družbi črnih bratov še neki drugi mož, kateri ga je bil prej v San Franciscu zdaj pa zdaj obiskal. Najbrž je ta

Za smeh in kratek čas

SAMOZAVEST

Sofer bančnega ravnatelja je oženjen in ima pet let starega sinčka. Nekega dne vpraša ravnatelj, šoferjevega sinčka: »Kje je očka?«

»Ne vem«, odgovori deček nebrižno.

»Kaj ne veš, kdo sem jaz?« se začudi ravnatelj.

»Vem. Vi ste tisti mož, ki ga vzame moj očka včas k sebi v avto.« se odreže dečko.

IZENAČENE SILE

A: »Od kdaj imaš dve papigi?«

B: »Odkar sem se oženil. Ena je moja, ena pa moje žene.«

A: »In govori ta obe?«

B: »Pa še kako. Njena zmerom kriči: 'Janez, kje si bil spet tako dolgo?' Moja ji pa odgovarja: 'Že spet si prismodila obed'.«

STARI SLOVANI

Profesor: »Povejte mi kaj o starih Slovanih.«

Dijak: »Stari Slovani niso plesali in tudi ženili se niso.«

Profesor: »Zakaj pa ne?«

Dijak: »No, zato ker so bili stari.«

NEVIHTA

Tomazin: »No, gospod Blažon, sinoči ste prišli bolj pozno domov. Ali ste še ušli nevihti?«

Blažon: »Kako mislite? Pri meni se nevihta začne zmerom šele, ko sem že doma...«

NAROBE

Bankir: »Moja nova tajnica me je zapustila.«

Trgovec: »Si bil že pretrd z njo.«

Bankir: »O ne, prenežen...«

NEMOGOČE

Katehet: »Ali molite pred jedjo in po jedi?«

Dijak: »Redkokdaj!«

Katehet: »Zakaj to?«

Dijak: »Ker redkokdaj jem!«

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Juha z lečo. Za to juho, ki je prav redilna, potrebuješ pol kile leče, tri do štiri žlice kislega zelja, tri do štiri velike krompirje,

mož eden izmed glavnih kolovodij družbe. Toda ni verjetno, da bi ga ta mož toliko poznal, da bi začel sumiti.

Hitrost avtomobila je naraščala. Caldwell je potegnil uro iz žepa. Že petinpetdeset minut so se vozili.

Ko je zamišljen držal uro v rokah, je ženska zdaj položila roko na njegovo ramo. V Caldwellellovo veliko presenečenje je hotela vedeti podrobnosti o tem, kako se je bil izmuznil iz rok policije. Spočetka se je izgovarjal na razne načine, ko pa je ženska le silila vanj in pri tem izražala svoje občudovanje nad njegovim junaštvom, ji je na kratko obrazložil svojo pustolovščino v hotelu Brewsterju.

Poslušala ga je z napetim zanimanjem, njene velike oči so pri tem kazale resnično občudovanje.

Ko je umolknil, ga je še bežno pogledala, nato pa je prijela govorilno cev.

»Kje smo zdaj, Barnes?«

Odgovora Caldwell ni razumel.

»Prav,« je odgovorila ženska. »Ne pozabi navodil in hitro vozi.«

Caldwell je takoj razumel. Ko bo vozilo na cilju, se bo najbrž tako hitro ustavilo, da bo vse potnike vrglo s sedežev. Takoj nato bodo avto obstopili pomočniki črnih bratov. Mislijo pač na možnost, da bi jim on, preden bi ga spravili na varno, lahko ušel z voza in spoznal kraj, kar bi potem javil policiji.

Njegova domneva je bila pravilna. Po nenadnem zavoju avta so zahreščale zavore in nenaden obstanek je vrgel vse tri potnike z blazin. V tistem trenutku se je odprlo oboje vratc in neznani možje so obstopili vozilo. Caldwell je takoj videl, da sta pri vsakih

zelenjavo, ki se običajno rabi za juho, začimbe, žlico moke, čebulo in mast. Lečo, ki si jo že prejšnji dan namočila v mlačni vodi, deni z zelenjavo v hladno vodo in jo kuhaj dobro uro, da se na pol zmehča. Potem dodeni olupljeni krompir, ki si ga razrezala na kocke, kisló zelje in začimbe ter kuhaj dalje. Dobro razrezano čebulo duši z moko v vroči masti, prilij juho od leče in oboje zlij na lečo.

Krompirjeva juha. Za krožnik razsekljane zelenjave (peteršilja, zelene, ohrovtá, korenja in druge zelenjave, ki jo imaš pri roki) praži na masti s čebulo in moko. Nato zalij z vodo, dodaj kakšnih šest krompirjev in kuhaj pol ure. Nato pretlači vse skupaj skozi stiskalnico in še malo prekuhaj. Ko je juha kuhana, vlij vanjo nekaj žlic kisle smetane in daj na mizo.

Riževa gibanica. V mleku skuhaj dvanajst pesti riža. Ko se je riž ohladil, dodaj tri rumenjake, osem dek sirovega masla, malenkost cimeta in malo sladkorja. Nato napravi vlečeno testo z 40 dek moke, dveh beljakov, tople vode in soli. Testo pusti vsaj pol ure ležati na toplem. Potem ga zvaljaj in namaži s toplim maslom ter tanko razvleci. Ko si ga nadevala z rižem, ga zvij in peci v pekači, ki si jo namazala z mastjo.

Praktični nasveti

Glavnike in krtače za lase očistiš, če jih previdno položiš v salmiakovo milnico, in sicer položiš vanjo samo glavnikove zobe in krtačne ščetine, nato pa takoj spet vzameš iz tekočine. Zatem jih oplakneš v čisti vodi. Posušiš jih ob topli peči ali pa na solncu. Krtačo sušiš položeno s ščetinami navzdol.

Naši na tujem

V francoskem rudniku se je ponesrečil

Tucquegnieux, aprila

Ko se je te dni v naši kapeli brala sv. maša za rajnim Kastelicem, je naš rojak rudar Anton Rebselj ležal na smrtni postelji. Ponesrečil se je v jami; ko je hotel pregledati svoj rov, je zakasneli strel pred njim eksplozirala in ga smrtno nevarno poškodoval.

vratcih obstala po dva moža. Ko je z Garrišem ob strani vstal, so mu vrgli čez glavo mehko, temno cunjo. Začutil je, da so mu cunjo zadaj zavozlali. Nato so ga povedli iz voza. Nekaj korakov je napravil po ravnem, nato pa je moral stopati po kamnitih stopnicah. Bilo je natančno osem stopnic. Zatem je začutil pod nogami lesena tla verande. Skoro trenutek nato mu je puhnili v obraz val toplote in skozi cunjo je videl lahko svetlobo.

Zdaj so mu vzeli cunjo z glave. Bil je v močno razsvetljeni dvorani in je zagledal poleg štirih mož, ki so ga bili privedli sem, še dva druga služabnika. Vsi so pozorno obstali, ko so se odprla neka vrata pred njim.

Prišel je starejši gospod, ki je bil na videz odlični mož z lepimi manirami. Takoj je s prostodušnim nasmeškom in iztegnjeno roko stopil h Caldwellu.

»Dobro došli, prijatelj!« je rekel kar pri srčno. »Dobro došli med nami!« Oba moža sta se drug drugemu zasmejala. Caldwell se je smejal mirneje in manj krčevito. Njegov pogled je preletel vrsto služabnikov, ki so stali zadaj za njim.

»Oprostite,« je rekel nato resno. »S kom imam čast govoriti?«

»Žal mi je, da vam ne morem povedati,« je rekel odlični gospod, ki se je neprestano smehljajal. »Te točke pač ne bova obravnavala. Saj gotovo razumete, zakaj ne. Če pa že hočete, me lahko nagovarjata s Friderikom, kakor me kličejo vsi prijatelji. Ne bom prav nič užaljen.«

Caldwell se je s tem zadovoljil.

(Dalje)

RADIO

LJUBLJANA

od 21. do 28. aprila

Nedelja, 21. aprila: 8.00: Jutrnji pozdrav. 8.15: Cimermanov kvartet. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos bogoslužja iz frančiškanske cerkve. 9.45: Verski govor (dr. Ignacij Lenček). 10.00: Respighi: Rimske pinije (plošče). 10.15: Operni trio. 11.00: Nedeljski koncert (Ante Marušič, operni bariton, radijski orkester in prof. Šivic). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Veseli godci. 14.00: Mladim srcem (plošče). 17.00: Kmetijska ura: Pogoji za dobičkonosno perutninarstvo (inž. Greif). 17.30: Tamburaški orkester (Karmel Alojzij). 18.15: Otroško veselje (plošče). 19.00: Napoved, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Revena, srbski narodni običaj v Vojvodini (Jelica Begoničeva iz Beograda). 19.40: Objave. 20.00: Večerni koncert (Marta Repovš-Radmanovičeva, prof. Pavel Šivic in radijski orkester). 21.30: Obisk pri Bachu (plošče). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Citraški dueti (Mezgotits, Peklarjeva).

Ponedeljek, 22. aprila: 7.00: Jutrnji pozdrav — 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 12.00: Za židano voljo (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila. 18.00: Zdravstveno predavanje: Telesna in duševna občutljivost človeka (dr. Božena Lavrič-Zajčeva). 18.20: Smetana: Valenštajnov tabor (plošče). 18.40: Naša najvažnejša predzgodovinska najdišča (dr. Rajko Ložar). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Gorjanci, mejnik med Slovenci in Hrvati (Viktor Pirnat iz Ljubljane). 19.40: Objave. 19.45: Več manire — na brez zamere (Fr. Govekar). 20.00: Koncert Mariborskega tria (Poljanec Taras violina, Bajde Oton — čelo, Klasinc Roman klavir). 21.30: Odlomki iz

opere Boris Godunov (plošče). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

Torek, 23. aprila: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 11.00: Šolska ura: Jurjevanje in drugi običaji na Koroškem (Julija Čučkova). 12.00: Mojstri harmonike (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila. 18.00: Pesmi o mladosti (pel bo dekliški zbor »Vigred«, igral radijski orkester; dirigent Šijanec). 18.40: Dušeslovne prvine gospodarstva (dr. Fran Veber). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura. Samostan in kult sv. Save v Palestini (prof. Branko Popović iz Beograda). 19.40: Objave. 19.50: Deset minut zabave. 20.00: Valček za valčkom (plošče). 20.15: Tri enodejanke: Seja — Zaljujoči potnik — Pes. Priredil Emil Kralj. Igrali bodo člani gledališča v Ljubljani. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

Sreda, 24. aprila: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 12.00: Hej Slovani (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Šrnel »Štirje fantje«. 14.00: Poročila. 18.00: Mladinska ura: a) Zakaj sem postal gradbenik (univ. prof. inž. Jaroslav Foerster). b) Kaj pravita znanost in tehnika (prof. Miroslav Adlešič). 18.40: Slike iz slovenske zgodovine. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Starčevičeva narodna koncepcija (dr. Nikola Lalić iz Zagreba). 19.40: Objave. 19.50: Pomlad v naravi (dr. Maks Vraber). 20.00: Mladinski zbor »Zvonček« (pri klavirju prof. Pavel Šivic). 20.45: Iz čeških operet (plošče). 21.15: Violinski koncert (prof. Jan Šlais; pri klavirju Ruža Šlaisova). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za ples (plošče).

Četrtek, 25. aprila: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 12.00: Operni snovi (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Duet harmonik (Vilibald Jenko, Miloš Mihelčič). 14.00: Poročila. — 18.00: Pester spored radijskega orkestra. 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Napovedi, poročila.

19.20: Nacionalna ura: Predavanje Sokola kraljevine Jugoslavije. 19.40: Objave. 19.50: Deset minut zabave. 20.00: Zbor železničarskega pevskega društva »Sloge« z Jesenic. 20.45: Reproduciran koncert simfonične glasbe. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Veseli zvoki iz Jugoslavije (radijski orkester).

Petek, 26. aprila: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 11.00: Šolska ura: Cebelici Mija in Pija; pogovor dveh čebelic (Stanka Furlanova in Dragica Radeškova). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila. 14.10: Poročila in navodila za izletnike. 18.00: Ženska ura: Vzgojna posvetovalnica (Vida Peršuhova). 18.20: Citraške točke (plošče). 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Samostan Hlendar (prof. Toma Burković iz Beograda). 19.40: Objave. 19.50: Turizem — naša življenjska potreba (Gojko Pipenbacher). 20.00: Rezervirano za prenos. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

Sobota, 27. aprila: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 12.00: Zbirka zabavnih plošč. 12.30: Poročila, objave. 13: Napovedi. 13.02: Zbirka zabavnih plošč. 14.00: Poročila. 17.00: Otroška ura: a) Slovenske narodne pravljice bo brala Boltar-Ukmarjeva. b) Lažon in njegovi družici (članice gledališča v Ljubljani). 17.50: Pregled sporeda. 18.00: Radijski orkester. 18.40: Pogovori s poslušalci. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Novi Vinodol in njegova vloga na Jadranu (inž. Potočnjak iz Zagreba). 19.40: Objave. 20.00: Zunanje-politični pregled (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: »Smo skuhalo dovtipov zmes, natresli godbe, pesmi vmes«. Nekaj za konec mesca. Nastopijo: radijski orkester pod vodstvom Šijanca, Bogdana Stritarjeva (alt), Mirko Premelč (bariton), prof. Pavel Šivic (klavir), Stanko Prek (kitara), Jožek in Ježek (popevke) in člani radijske igralske družine. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za vesel konec tedna (plošče).

Kljub temu se je njegova krepka narava še več dni upirala, dokler ni omagal v groznicah bolečinah.

Doma je bil iz Razdrtega pri Št. Jerneju na Dolenjskem. V Franciji zapušča v globoki žalosti ženo in štiri nepreskrbljene otroke. Znan je bil kot dober delavec, svojji ženi najboljši mož in otrokom skrben oče. Pri tovariših je bil splošno priljubljen, kar je izpričal tudi njegov pogreb. Iz dveh rudnikov so prišli ne samo Slovenci, temveč tudi Francozi, Poljaki in Italijani pol ure prej domov, da so lahko tovariša spremljali na zadnji poti in njegovi rodbini izrekli sožalje. Ob grobu ni bilo menda nobeno oko brez solz.

V imenu potrte žene in otrok bodi izrečena vsem, ki so bili nesrečni družini v teh dneh v uteho in pomoč, prisrčna hvala! Rankemu bodi lahka tuja zemlja!

Popotnikova torba

Skrčenje dela zaradi pomanjkanja surovin

Kranj, aprila

Pred dnevi so Jugoslovenske tvornice gume v Kranju odpovedale vsemu delavstvu delo. Odpoved je bila delavstvu izročena pisмено s 14dnevnim odpovednim rokom. Vzrok odpovedi je pomanjkanje surovin. Ker ni upanja, da bi se v tem času položaj glede surovin spremenil, je bilo podjetje prisiljeno k temu koraku, ki pomeni za delavstvo težek udarec. Vprašanje nastane, kaj bo s 400 delavci in delavkami, ki se bodo znašli na cesti brez dela in zaslužka. Kje bodo dobili v času brezposelnosti potrebno podporo?

Podjetje je začelo postopno odpuščati tudi

nameščence in tako bo ob koncu aprila obrat popolnoma ukinjen.

Podobne razmere vladajo tudi v tkaninski industriji. Dobave preje in bombaža so se znatno skrčile. Ta stiska se iz dneva v dan bolj očituje, in sko se to pereče vprašanje kmalu ne reši, bodo sledile nepravilike tudi v tej industriji. Ako pomislimo, da je v Kranju zaposlenih v tkaninski industriji okoli 5000 delavcev, si lahko predstavljamo, kakšen strašen udarec bi bil, če bi se tkaninski obrati ustavili.

Zaradi pomanjkanja tkaninskih surovin je skrčilo delo podjetje »Textilindus« v Stražišču; uvedlo je tridnevno tedensko delo namesto dosedanjega normalnega šestdnevnega tedenskega delovnega časa. Ker se je s tem skrčenjem delovnega časa zmanjšal zaslužek delavstva za polovico, bo podjetje dajalo delavstvu 60 din tedenske podpore. To se pravi, da bo vsak delavec prejemal 20 din dnevne podpore v času, ko bo obrat počival. Podjetje bo tako izdajalo za svoje delavstvo po 80.000 din mesečne podpore. Ta čin podjetja naj bo za zgled vsem ostalim podjetjem v podobnih primerih.

V Jugočeški se je obratovanje istotako omejilo in se je delavcev zaslužek znatno skrčil. Jugobruna dela v nezmanjšanem obsegu naprej, toda tudi to podjetje bo prisiljeno čez mesec dni ustaviti obrat, ako ne bo bombaža. Istotako so v veliki stiski manjša tkaninska podjetja, ki komaj životarijo.

Oče, hčerka in očetova sestra so umrli drug za drugim

Sv. Barbara v Haložah, v aprilu
Ne samo, kar velela mu stan,
kar mož more, to je storiti dolžan...
Telega Gregorčičevega reka se je vedno držal
g. Andrej Petrovič, poštar pri Sv. Barbari.

Pred dnevi je bil že zdrav, a v soboto 6. aprila smo ga izročili materi zemlji. Štel je šele 48 let. Na zadni poti ga je spremljalo mnogo ljudstva ob blizu in daleč, kar je zgovorno pričalo o njegovi priljubljenosti. Bil je član raznih društev in med drugim precej časa tudi starešina sokolske čete. Njegov lepi bas se je često slišal s cerkvenega kora, pa tudi ob raznih drugih prilikah.

Dan po smrti očke je zbolela še njegova 4letna hčerka Mimica in poldrugi dan pozneje umrla. Dva dneva po očetovem pogrebu so jo položili v grob k očetu, da bosta tudi posmrtno združena. Tako je žalujoča mamica ostala sama. Izrekamo ji iskreno sožalje!

Skoraj istočasno z malo Mimico je umrla tudi njena teta, sestra rajnega poštarja, ga. Marija Arbeiterjeva. Bolehala je že dolgo časa. Toda ko je zvedela za smrt brata, je tudi njena luč življenja ugasnila. Pokopana je bila istega dne ko njena nečakinja Mimica. Ostal je sam soprog, znani naprednjak g. Mihael Arbeiter, kateremu izrekamo iskreno sožalje! Bodi vsem trem ohranjen blag spomin!

Smrt splavarske korenine

Smartno ob Paki, aprila

Te dni je umrl g. Ivan Oceppek, po domače Vetrnik, v starosti 74 let. Po poklicu je bil splavar in znan po vsem gornjeograjskem srezu. Ko je štel 18 let, je že vozil splave na Hrvaško in dalje do Beograda. Takih voženj je opravil nad šestdeset.

Bil je poštenjak od nog do glave. Na račun svojih gospodarjev je prejemal za les velike vsote a jih je zmerom vestno izročal gospodarjem. Do svojih tovarišev splavarjev je bil precej strog, kadar je vodil splave. Če je dobil kakšno napitnino od kupcev lesa,

jo je zmerom pošteno porazdelil med tovariši splavarji.

Rajniki je bil velik prijatelj narave. V bližini svojega doma je imel vsako zimo napravljeno krmilno hišico, kamor je polagal hrano za naše ptičice. Prav tako je vsako leto po drevju nabil mnogo ptičjih valilnic, katere je seveda sam napravil.

Mož je bil zvest naročnik »Domovine«, ki jo je z zanimanjem prebiral. Na zadnji poti ga je spremljala velika množica domačinov in sosedov iz Letuša, kar je pričalo, kako je bil priljubljen. Bodi mu ohranjen lep spomin, njegovim svojcem pa iskreno sožalje!

V razburjenosti si je vzel življenje

Višnja gora, aprila.

Na Peščeniku nad Višnjo goro stoji ob cesti gostilna, ki jo je vodil priljubljeni gostilničar Jože Novljan, tajnik Združenja gostilničarjev za sodni okraj Višnja gora. Bil je delaven mož, blagega značaja, kakršnih je med nami čedalje manj.

V bližini Peščenika je bilo zadnje čase zagrešenih več tatvin. Tatovi so kradli s tovornih avtomobilov blago kar med vožnjo in ga skrivali, dokler ga niso spravili v denar. Govorilo se je, da je ena bala ukradenega blaga spravljena tudi pri gostilničarju Jožetu Novljanu.

To je prišlo na uho višnjegorskim orožnikom, ki so šli k Novljanu iskat ukradeno blago. Našli ga pa niso. Novljan je bil zelo občutljiv mož in preiskava ga je silno razburila. Morda je res kdaj nevede hranil pri sebi ukradeno blago, morda ga je tudi nevede kaj kupil, gotovo pa ni bilo pravega povoda, da bi bil zaradi tega obupal nad življenjem. Orožniki so ga trdo prijeli in mu naposled napovedali aretacijo. To je moža še bolj potrla. Ko so orožniki moža odgnali, je žena poselala za njim hlapca v bojazni, da bi si gospodar med potjo ne storil kaj zlega. Njena slutnja se je žal uresničila.

Med potjo v Višnjo goro je Novljan prosil orožnika, naj mu dovoli iti na stran. Orožnik je njegovi želji ustregel. Novljan je stopil s ceste v grapo in si tam prerezal žile na roki in na obeh straneh vratu. Ko je prišel za njim hlapec, je bil že ves okrvavljen. Brž so obvestili o tem gostilničarja iz Višnje gore g. Omahna, ki se je mudil v bližini z avtomobilom. Prihitela je tudi žena. G. Omahen je z robcem še tiščal nesrečnežu prerezano žilo na vratu in v tem je opazil, da ima prerezano tudi drugo žilo na vratu in da je vsaka pomoč zaman. Novljan je kmalu nato izdihnil.

Pokojni je bil več let občinski odbornik občine Višnje gore in tajnik Združenja gostilničarjev. Gostilničarji so radi hodili k njemu po nasvete. Med ljudstvom je bil zelo priljubljen. Vest o njegovi smrti je globoko pretresla vse, ki so ga poznali in cenili v njem moža redkih vrlin. Blag mu spomin, željučim naše sožalje!

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglosov s šiframi ostanejo strogo tajni.

PEKOVSKEGA VAJENCA

sprejemem z vso oskrbo v učno dobo za tri leta. Nastop takoj. Starši morajo jamčiti zanj. Zurman Ivan, parna pekarna, Slovenska Bistrica. 106

VSE MIZARSKO IN KOLARSKO ORODJE

v dobrem stanju prodam. Prav lepo delavnico za mizarstvo ali kolarstvo oddam v najem, z vsem orodje. Naslov v upravi »Domovine« 104

KUPIM POSESTVO

kjer bi lahko redil dve do tri glave živine ali zamenjam za večje posestvo do sto johov, v okolici Brežic, Konjic ali Litije. Ponudbe na ogl. odd. »Domovine«. 102

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljien: **Zgodbe brez groze**
 Klubund: **Pjotr-Rasputin**
 Ravljien: **Črna vojna**
 Thompson: **Sivko**
 Majerjeva: **Rudarska balada**

Broširana knjiga: din 10.—

Vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“ LJUBLJANA

KNAFLJEVA ULICA 5

TRGOVINO IN TRAFIKO

s primernimi lokali, stanovanjem, vrtom, njiivo, ob banovinski cesti in železniški na postaji med Brežicami in Celjem, oddam v najem. Krojači z ženo trgovko imajo prednost. Naslov v upravi »Domovine« pod šifro »Ugodni pogoji«. 103

Postani in ostani član

Ciril Metodove družbe!

Pred leti je izšla v založbi Tiskovne zadruge v Ljubljani prof. dr. Ferda Kerna knjiga

PRVA POMOČ PONESREČENIM ŽIVALIM

in nekatera druga navodila lastnikom domačih živali. Knjiga ima 96 slik in 128 strani. Pisatelj knjige je bivši profesor za živinozdravstvo na višjem gospodarskem učiteljskišči v Križevcih. Knjiga je izšla tudi v srbohrvaščini in sicer v cirilici in latinici in sta že davno obe izdaji razprodani. V knjigi razpravlja pisatelj o sestavi živalskega telesa, zdravilih, obkladkih, masiranju, o ranah, obvezah, puščanju krvi, poškodbah živali, opeklinah, zlomu kosti, koliki, napenjanju, sončarici, zadušitvi, razkuževanju itd., torej o stvareh, ki jih mora poznati vsak kmečki gospodar. Knjiga služi res kot izvrsten svetovalec lastnikom domačih živali, ako se te ponesrečijo ali jih napade kaka bolezen. Naj bi bila ta knjiga v vsaki kmečki hiši kot učna knjiga starim in mladim poljedelcem. Cena broširani knjigi je znatno znižana na 23 din, poština je 1.50 din. Naročite jo pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Selenburgova ulica 3 in pri podružnici v Mariboru. Aleksandrova cesta 13. 105

SAMO Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapestna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetlečimi številkami in kazalci. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik zastonj in poštine prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokofirana tovarna ur v Švici.

VSAKOVRTNO ZLATO IN SREBRO

najdražje plačuje draguljar Ackermann K. nasl., Ptuj, Krekova. 60

BREZPLAČNO VSAKOMUR

detajlna literatura »Preporodjaj«, fizični in nervni. Zahtevajte: Beograd, Masarykova 9, Miloš Marković. 97

POMAGAL VAM BO

znani pisec in raziskovalec okulturnih ved F. T. Karmah Vam brezplačno napove Vašo bodočnost. Razen važnih dogodkov iz preteklosti Vam pove tudi vse vaše odnose do ljudi, zakona, loterije, trgovine in vseh važnejših dogodkov sedanjosti. Njegov nasvet vam bo prinesel zaželene uspehe v življenju. Zahvalne izjave, ki jih vsak dan prejema z vsega sveta,

dokazujejo nenavadno zanesljivost njegovih napovedi. Postavite mu nekaj važnejših vprašanj, ki Vas zanimajo, in sporočite mu točne rojstne podatke. Vse napovedi o Vašem življenju, ki so zgoraj omenjene, boste dobili popolnoma brezplačno, če boste pri piscu kupili njegovo najnovejšo knjigo »Nas život i okultne tajne«. Knjiga stane samo Din 30.—, denar pa se pošilja na ček rač. št. 17455, na točni in stalni naslov: F. T. Karmah, Zalec.

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašice. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z majhnimi stroški zredi svoje prašice. Zadostuje že 1 zavitek za 1 prašica ter stane 1 zav.

6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pism. Prodaja drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul.

MOŠTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z majhnimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenice po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se odda samo z gorjujo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor. Gosposka ulica 34.

Oglašujte v »Domovini«

Ivan Albreht:

MATI ZEMLJA

Skupen udarec je tudi sicer obe družini bolj združil, kakor je to na deželi navada. Klenarica in Krtinka sta mladi ovdoveli in sta v letih, ko je kri sicer še vroča in nepreračunljiva, občutili vso težo gospodarskih bremen in tistih malih, a tem hujših vsakdanjih skrbi, ki vsakomur najbolj pijejo kri. Prej so si bili sosede samo po legi posestev, po Krtinovi smrti so si postali bližji in sta Tone in Rezika skoraj nevede rasla kakor dve mladiki na istem deblu. Marsikdaj bi bila mati Klenarica bolj huda, pa se je potolažila ob misli, da je mladim tako namenjeno. Tako sta se mlada človeka bližala in sestajala, ne da bi jima kdo ugovarjal ali ju resno oviral. Polagoma je prišlo že v navado, da so v Lohki videvali ljudje Krtinovo in Klenarjevega hkratu in se je zdelo, kakor da mora biti tako.

»Ali še veš«, se je včasih spominjal Tone, »kako sva se srečala v jami?«

Rezika se je smejala. Kolikrat se spominja tistega dogodka in vselej se mora smejati. Le kakšna je bila videti, ko se je cmerila v jami?

Tone se je vselej raznežil, kadar sta jela govoriti o tem. Da bi morda nikdar ne bilo tako, ako bi se ona tedaj ne bila ponesrečila.

»Pa kaj bi bilo tebi do tega?« se je dekle delalo nevedno, ker je slutilo, da mu bo mladenič začel govoriti o svoji ljubezni. In Tone se je res razvnel. Objel je izvoljenko in ji začel v nežnih besedah zatrjevati, kako je srečen z njo. Rad je prihajal h Krtinovicim pomagat, še bolj pa je bil zadovoljen, ako je prišla Rezika na njegov dom. Pri vsakem delu ji je posvečal toliko pozornosti, da so si stare ženice pomenljivo mežikale in namigavale, češ: »Oh, kako danes pripeka vročina!«

»Saj smo sredi poletja«, se je odrezal Tone, ako so ga ženske dražile s toploto, kadar je najbolj lila ploha.

»Ne, ne, pomlad cvete, pomlad«, so vračale delavke, a Tone:

»Če je vsem namenjena, zakaj bi se ne smela tudi meni kdaj pokazati?«

Vzlic veselosti, ki jo je kazal pred ljudmi, pa je bil mladenič zamišljen, kadar je bil sam. Mislil je na očeta. Vsakomur, ki je ljubil to na pol kraško zemljo, je dano vsaj toliko, da je v njenem naročju deležen zadnjega počitka, le njegov oče ni vreden niti te bridke usluge. Bog ve kje počivajo njegove trudne kosti. Bog ve, kako mu je bila težka zadnja ura in kako je sanjal domov, domov. V Tonetu živi slika trenutka, ko je oče odhajal. Deževen, mrk dan je bil tedaj in vas kakor pogorišče. Ljudje so se zbirali, nekateri so peli in ukali kakor ponoreli, drugi so molče povešali glave, spet drugi so se pritajeno jokali. Z materjo in sestrico, ki jo je pozneje odvedla božja dekla smrt, je spremil očeta na postajo. Bilo je tako čudovito presunljivo. Njegov oče in Krtin sta stala drug poleg drugega pred postajnim poslopjem. Domači so jokali. Tedaj se je iztrgalo njegovemu očetu:

»Nič ne jokaj, Katra! Kar nam je namenjeno, nam ne uide, samo toliko te prosim, pazi na zemljo in dom, če me več ne bo.«

Če me več ne bo. Besede so udarjale kakor težka kladiva. Tone se še vedno spominja, kako mu je bilo to nepojmljivo grozno. Kdo pa ima pravico iztrgati očeta iz srede družine? Najsi tega tedaj ni tako razumel, je čutil podzavesten odpor in je skoraj zavpil:

»Oče, oče, saj morate priti nazaj!«

Dotlej ni bilo solze v očetovem očesu, ob tem kriku pa sta se utrnili dva velika tekoča bisera in oče je stisnil dečka k sebi, češ:

»Le priden bodi, Tonček, in materi lepo pomagaj. Pa nikoli ne pozabi, da te je imel tvoj oče rad!«

Tokrat ni vedel, pozneje je pa spoznal, da je bila to očetova oporoča. In kakor je mislil nanjo, se je zavedal, da jo mora izpolnjevati v vsem obsegu. Pomagal je materi, a ne sa-

mo pomagal, ampak je delal na gruntu s tako vnemo, da zemlja sploh ni pogrešila gospodarja.

Krtin je tedaj stal poleg očeta in ga je tolažil:

»Ne bodi, ne bodi, Matija, tako mehak! Saj gremo samo za kratek čas.«

»Kakor koli«, je odvrnil Klenar, »jaz vem, da me ne bo več nazaj.«

Tedaj je prisopihal vlak na postajo. Srca so se krčila, roke so objemale, usta so jecljala nežne besede, vse je bilo ena sama silna bolečina in iz nje so se trgali kriki kakor stokanje umirajočih.

»Saj boste drug drugemu pomagali ta čas«, je zaklical iz vlaka Krtin, medtem ko je Tonetov oče samo pokimal. Zavihrali so še beli robci, rdeče cvetje je zardelo skozi vlago, potem je vlak izginil in trume žalujočih so se trudno vračale domov.

Kakor je odraščal, je mislil Tone na tisti žalostni dan. Vse bolj in bolj je razumeval očetovo bolečino. Ne strah pred smrtjo, ampak skrb, kaj bo z njegovimi in z zemljo, ki jo mora zapustiti, sta mu tedaj trgala srce. In na njem je, se je iz dneva v dan bolj jasno zavedal mladi Klenar, da najde očetova duša pokoj. Delati in skrbeti mora tako, kakor je delal in skrbel oče. Iz te zavesti se je oblikovalo vse njegovo življenje in doživljanje. Ostal je brez smisla za norosti, ki jih navadno ljubi brezskrbna mladost, tem rajši pa je pohajal po samotah in razmišljal o življenju in svetu. Tako je zorel in med vaščani dosegel tak ugled, da so celo izkušeni možje radi poslušali njegove nasvete in se ravnali po njih.

Po očetovi smrti je Rezika, ki se dotlej ni posebno brigala za Toneta, začutila kakor neko nepojmljivo navezanost na tega tihega, mirnega mladeniča. Vse tisto mrko in tajinstveno, ki se vseli v vsako hišo, kadar jo obišče smrt, je dekle, ki je bilo nekaj let mlajše od Toneta, čez noč zresnilo. Jela je razumevati samotarskega soseda in čutili vse bolj in bolj sorodno z njim. Tako so se iz brezpomembnih pripomb o letini in vremenu polagoma razpletli pogovori, ki so hoteli odkrivati mladi srca drugo drugemu. Tone je povedal, da že zdavnaj misli na Reziiko, in dekle je priznalo, da je tudi samo povešalo oči, kadar je šlo mimo njega, v prvi vrsti le zato, da ne bi opazil, kako jo je kuhala rdečica. Klenarica in Krtinka sta molče opazovali mladi rod. Niti ena niti druga ni marala začeti govorjenja, ki bi jo količkar izdajalo, na tihem pa je obema ugajala misel, da bi se Tone in Rezika kdaj združila, češ:

»Skupaj sta rasla, oba sta brez očetov in bosta še najprej razumela drug drugega.«

Kakor pa je tudi Tone naglo doraščal in bi bil že zdavnaj sposoben prevzeti kmetijo, ni maral materi nikoli niti z besedo omeniti, da bi morda prevzel gospodarske vaveti v svoje roke. Celu materi sami je ugovarjal, ako je kdaj kaj omenila glede tega.

»Kam se neki nudi«, je dejal, »saj ste še toliko pri moči, da lahko gospodinjite.«

Mati se je čudila. Drugod je bilo v več krajih prav narobe in so mladi še pritiskali na stare, naj jim izročijo premoženje. Marsikje po vasi so se dan za dnem pripravili samo zaradi tega, ker se stari niso hoteli umakniti, Tone pa noče nič slišati o tem.

»Le kaj mu je?« je često premišljevala mati in nikakor ni mogla uganiti, da sin še vedno čaka očeta.

Tone pa je sanjal in se nikakor ni mogel vdati mrki misli, da njegovega očeta res ne bo nikoli več nazaj. Toliko jih je šlo in so se vrnili. Zakaj bi prav njegovemu očetu moralo biti sojeno, da ostane na tujem, ne da bi poprej še enkrat s pogledom objel svojo zemljo in svoj rod? Ko so pokopavali Krtina in je Rezika jokala, ji je šepnil na sedmimi:

»Kakor vem, da je hudo, ko človeku polagajo očeta v grob, se mi vendar zdi, da bi bil jaz vesel, ako bi bil deležen vsaj te bridke sreče.«

»Ne Tone, ne, tega pač nikomur ne bi vo-

ščila, a najmanj še tebi!« se je skozi solze zavzela mladenka. »Le kako ti more priti kaj takega na misel?«

»Ne vem«, je skomignil Klenarjev z rameni. »Kar tako mi je, da bi pobegnil in se razjokal kje na samem.«

V očeh se mu je vlažno zasvetilo.

»Poglej, Rezika, ti vsaj veš in lahko rečeš: V tem grobu je našel moj oče svoj zadnji mir, jaz pa niti tega ne morem. Bog ve, kje trohne njegove kosti. Morda pa je celo še živ in ne more nazaj?«

»Tega pač ne verjamem«, je odkimalo dekle. »Ako bi živel, veš da bi četudi po goilih kolenih prišel domov.«

»Vem in tudi sam ne morem verjeti, misli na to se pa le tudi ne morem otresti. Joj, kako bi se pogledala in kako bi mu segel v roko!«

»Bog pomagaj!« je vzdihnilo dekle in obmolnilo. Zdelo se ji je nespametno, da Tone sploh misli na kaj takega, hkratu pa je začutila, koliko tople iskrenosti mora goriti v tem toplém srcu.

izza tega dne je začela Rezika razumevati Tonetovo molčečnost. In kakor samo po sebi je nato prišlo, da ji je njegova družba najbolj ugajala in je povsod, kamor je prišla, v prvi vrsti iskala njega. Naj je bilo pri delu, naj je bilo na zabavi, se ji je zdelo, da vedno nečesa manjka, ako ni bilo Toneta poleg.

Leta so minevala. skoro vsi Tonetovi vrstniki in Rezikine družice so že bili očetje, odnosno matere, le ta dvojica je ostala nezavezana. Naposled se je začelo tudi Krtiniki zdeti predolgo in je omenila hčeri:

»Boš morala malo misliti na to, da pride moški k hiši.«

»Jaz ga prav nič ne pogrešam«, se je obregnila hči.

»Zmerom vendar ne misliš ostati tako?«

»Saj mi ničesar ne manjka.«

»Kaj boš govorila tako nespametno, ko sama veš, da ženska nima nikjer nobene prave veljave. Če nočeš prav, pa dajmo v najem, jaz se ne bom vse žive dni pehala s hlapci in dninari.«

»Čemu bi dajali v najem, ko vendar še ni nobeno leto ostalo nič zemlje pri nas neobdelane? Delajmo, kakor smo doslej, pa bo! Če se pravi oglasi«, je zardela Rezika, »si lahko mislite, da ga ne bom odpodila.«

»Bog te razumi« je vzdihnila mati. »Vse že govori, da se Klenarjev Tone smučje za teboj, samo ti menda še nič ne veš o tem in čakaš pravega. Misliš, da ga bo kdo za lase privlekel k tebi?«

Kar govore radovedni ljudje in babja zijala na to niti kura ne zine«, je bila hči nejevoljna in ni hotela nič več govoriti o tem. Jezilo jo je, da bi ljudje prej poznali njeno srčno skrivnost, preden jo je Tone sploh zaupal njej. Saj res večkrat govorita bolj prijazno nego z drugimi, vendar o ljubezni doslej še nikoli ni znil nobene besede. Kdo ve, kaj tiči v njem! Ako jo ima rad, se bo že oglašil!

Naposled se je res oglašil. Ob košnji je bilo in Rezika je grabila pri Klenarjevih. Ko so naložili zadnji voz, je Tone zaukal, da so se vsi začudili.

»Ali bo nevihta?« so podražile starejše grabljice in so se muzale zdaj Reziki, zdaj Klenarjevemu.

»Nemara celo ploha in grmenje«, se je široko zasmel Tone, »vendar me nič ne skrbi, ko imam trdna pleča!«

In je s takim pogledom objel mladenko, da je vsa zmedena izpustila grablje iz rok in se skrila za voz.

»Meni se je že lep čas zdelo, da se zbira nekaj vročega«, je pokimal Klenarjev hlapec. »Le na mokroto ne pozabi Tone, da bomo malo zalili.«

»Tako boš pil, Lojz, če bo prav«, je namežiknil Tone. »da sam sebi porečeš stric!«

»Ali res, Rezka?«

»Kaj vprašuješ mene, ko nič ne vem! Govorite o plohi in grmenju, čeprav je tak lep večer. Rajši se priporočite svetemu Florijanu, da vas res ne zadene ognjena šiba.« (Dalie.)